Saaremaa liinil üleveorekordid lk 3 • Hiidlased käisid Prantsusmaalt mõtteid hankimas lk 6–7

HIIU LEHT

ISSN 1736–1370

Nr 5 (2673) | REEDE, 19. JAANUAR 2024 | hind 2.80€

HANNA WILKENS: "Väga meeldiv tunne on joosta lumme ja tagasi sauna!" lk 5

Hiiu laste popimad nimed 2023: Teodor, Lucas ja Olivia

Eelmisel aastal Hiiumaa valda registreeritud lapsed said pea kõik endale erinevad eesnimed. Vaid kolmel lapsel on samas aastakäigus nimekaim.

FOTOD: ERAKOGU

Jete sai oma nime sama algustähega, kui vendadel Joonasel (vasakul) ja Jakol (paremal).

IVIKA LAANET-NUUT

Väikese mööndusega saab öelda, et eelmisel aastal sündinud vallakodanike seas on kõige populaarsemad nimekujud Lucasest, sest poisslapsed said nimeks ka Luka ja Frank Lucas. Tüdrukute seas lisandus kahele Oliviale ka üks Oliivia.

Iga lapse nimel on oma lugu. Yoko Uma isa **Tanel Lips** ütles Hiiu Lehele, et pisitüdruku nime valis ema. „Isana olin igati päri, ilus tütarlapse nimi ju," ütles Tanel Lips.

Peres on veel poisid Oskar ja Otto Thor. „Paljud sõbrad ütlesid, et kui tuleb tüdruk, siis peab tütre nimi ka O-tähega algama.

Lubasime siis kõigil nime pakkuda, aga Olivia, Olga, Ofelia, Oksana, Orteesija jne ei sobinud. Paar prantsusepärast nime pakuti ka, aga need ei jäänud meelde," rääkis Tanel Lips nimevalikutest.

„Yoko ei alga O-ga, kuid selle eest sisaldab rohkelt O-tähtesid, nagu vennal Ottolgi, nii et tundus passivat," rääkis isa, kelle sõnul tähendab lisaks nimi Yoko Google selgitusel "päikeselaps; ookeani laps; hea ja positiivne laps".

„Yoko on jaapani juurtega naiselik nimi, nii et see sobis ideaalselt. Ja Uma, see tähendab "hiilgust", "rahulikkust" ja "kuulsust"," selgitas isa.

Nime testiti enne otsustamist sugulaste peal ning esimesed reaktsioonid olid igati huvitavad. Näiteks: „no mõelge, aga eks te ise otsustate, mis lapsele nimeks panete". „Oleme vestlustes ka esialgu öelnud ainult lapse ühe nime, Yoko, ja siis hiljem vestluse arenedes lisanud Uma, kuna mõlemad nimed pole Eestis tavapärased, siis ühte nime on lihtsam mõista," selgitas isa võõrapärase nime sündi.

Lisaks on selles peres poiste nimed samuti seotud erinevate jumalatega. Otto Thor – Skandinaavia mütoloogias tuntud nimi Thor, mis tähendab "äike". Seda vägevat nime kannab Põhjala äikese-, taeva- ja põllumajandusjumal. Oskar, rootsi keeles kirjutades "åskar", kuid hääldatakse eestikeelse tavalise O-ga, tähendab "äikest lööma".

Pisikese Jete ema **Anneli Teller** ütles, et Jete sai oma nime ilusalt autolt, mille numbrimärk oli JETE 1. Esimene valik oli Marii, ent kui ta sündis, sobis ema sõnul Jete talle kõige paremini. Peres on ka kaks poega Jako (19) ja Joonas (14). „Jako nime valis isa, sõites rattaga lennujaama poole ja see nimi tuli lennukiga. Joonase nimi oli olemas juba kaks aastat enne tema sündi. Valik oli ühine. Kuigi meil polnud plaanis kõigi laste nime esitäheks "J", siis nii see ikkagi läks," rääkis ema Anneli Teller.

2023. AASTAL SÜNDINUD HIIDLASTE NIMED

POISID

Heiden, Luka, Daniel Charles, Art Villem, Ron-Randel, Uku, Fredi Sebastjan, Ragnar, Hardi, Teodor (2), Brennon, Lucas (2), Hendris, Karl Robert, Victor, Uko Markus, Frank Lucas, Oskar, Pääru, Andres, Oliver, Valter, Robin, Aksel, Nehem- ja Samuel, Rico, Kristjan, Henri.

TÜDRUKUD

Adeelia, Scarlet, Alma, Johanna, Olivia (2), Säde Mai, Hanna, Adele, Emma, Lauren Anett, Amilia, Yoko Uma, Oliivia, Loviisa, Heidi, Maia, Nora-Sofia, Sirelin, Ing-Marie, Megan, Kiara, Jete, Linda Lovise, Eliise, Aurora, Sofia, Heelia, Lenora, Saara.

Yoko Uma nime valis välja ema.

ANDRES JA ANNE IKKAGI TROONIL

Statistikaameti avaldatud andmete kohaselt on viimase kolme aasta populaarseimad poisinimed Eestis Mark, Robin ja Hugo ning tüdrukunimed Sofia, Mia ja Eva. Suurde Hiiumaa meeste-naiste nimede edetabelisse 2023. aasta nimed esiotsa suurt muutust ei toonud.

Seal troonivad mehenimedest Andres (88 inimest), Toomas (80) ja Peeter (59). Naisenimedest on Hiiumaal populaarseimad Anne (60), Sirje (59) ja Tiina (58). Üleriigiliselt on populaarseimad nimed aga hoopiski slaavipärased: Aleksander, Sergei ja Vladimir ning Olga, Irina ja Jelena.

HIIU LEHT
19. JAANUAR 2024

Kümme küsimust ühe vastusega

Mu telefonis on märge, et viimati vestlesin Vaino Väljasega 13. novembril 2023. Helistas ta selleks, et vabandada intervjuu edasilükkumise pärast. Olevat arstide hoole all.

Esimest korda rääkisime me oktoobri alguspäevil. Helistasin talle ise, et küsida, kas ta annaks intervjuu seoses Eesti NSV suveräänsusdeklaratsiooni 35. aastapäevaga 16. novembril. Vaino Väljas oli väga lahke ja üllatunud, et Hiiumaalt helistatakse.

Ta palus, et kas ma saaksin veidi täpsemad teemad talle kirjaga ette saata ning siis ta helistab mulle tagasi. Panin kokku kümme küsimust ja lisasin kirjale Hiiu Lehe paari nädala taguse numbri, kus sees külalugu tema kodukülast – Külakülast.

Läks veidi aega mööda, kui tol novembri teisipäeval heliseski telefon. Esmalt kiitis Hiiu Lehte, et me ainsana Eestist meenutasime seda tähtpäeva. Ta kinnitas, et kohe, kui arstide hoole alt pääseb, saame kokku. Ta olla oma mötteid juba kirja pannud ning paneb mulle need kirjakohad ja mõned raamatud valmis, mida ma siis kasutada saan.

"Aga ühel teemal tahaks ma kindlasti rääkida, millest ma pole eriti rääkinud," võttis ta jutuotsa üles, kuigi kõne hakkas juba lõppema. Jutt läks sellele, kuidas diplomaadina töötamise aastatel tollaste riigijuhtidega Hiiumaast rääkis. Jutust käisid läbi Nicaragua presidendi Daniel Ortega ja kunagise ÜRO peasekretäri Javier Pérez de Cuéllari nimed, sekka meenutused lapsepõlvest Hiiumaal.

Ma lihtsalt kuulasin, kuid ei kirjutanud ridagi üles. Pidime ju kohtuma.

Kõik, millest ta telefonis rääkis, ei jäänudki detailides meelde, kuid meelde jäi Hiiumaa-armastus. Nüüd ma mötlen, et see oligi vastus kõikidele neile küsimustele, miks toona Eestis asjad läksid nagu läksid. Kõik on kinni armastuses kodu vastu. Kodumaa ja kodusaare.

Raul Vinni

Toimetus:
Avatud E–R kl 9–17
Vabrikuväljak 1, 92411 Kärdla
tel: 463 2199,
e-post: *hiiuleht@hiiuleht.ee*

Kuulutused: **463 2199** *kuulutused@hiiuleht.ee*
Reklaam: **463 2198** *irina.sarapuu@hiiuleht.ee*

Peatoimetaja kt: Raul Vinni
Uudistetoimetaja: Harda Roosna
Küljendaja: Eike Meresmaa
Korrektor: Mirja Soop
Klienditeenindaja: Annika Kibuspuu 463 2199
Klienditeenindaja: Irina Sarapuu 463 2198
Reklaamikujundus: kyljendus@hiiuleht.ee
Tellimine: HL toimetuses ja postkontorites.
Kuulutused, tellimused välismaale: HL toimetuses.
Väljaanne ei vastuta kuulutuste/reklaamide sisu eest.
Väljaandja: Hiiu Meedia OÜ, Vabrikuväljak 1, Kärdla
Trükkija: Printall.
Hiiu Leht on Eesti Meediaettevõtete Liidu liige.

Toimetusel on õigus kirju ja kaastöid nende selguse huvides toimetada ning lühendada. Kaastöid ei tagastata ega retsenseerita.
Kaebuste korral ajalehe sisu kohta võite pöörduda Pressinõukogusse, pn@eall.ee või tel 646 3363.
Kõik ajalehes Hiiu Leht ja selle lisades avaldatud artiklid on autoriõigustega kaitstud teased ning nende reprodutseerimine, levitamine ja edastamine mis tahes kujul on ilma Hiiu Meedia OÜ kirjaliku nõusolekuta keelatud.

Kojukanne: AS Eesti Post *661 6616, info@omniva.ee*

ARVAMUS

Roheline, tark ja nutikas saar

EVELIN LEHTSAAR
ettevõtja, Reformierakond

Hiiumaal peab olema hea elada igas vanuses inimestel. Lisaks rahuliku pensionipõlve pidajatele ootame Hiiumaale haritud ettevõtlikke noori ja keskealisi inimesi, kes rajavad siia kodu, loovad omale ise töökohad mikro- ja väikeettevõtetes. Omavalitsuse pakutavad põhiteenused on kirjas seadustes, kuid vähem olulised ei ole ka vaba aja veetmise võimalused.

Kiire interneti toomine saarele edeneb visalt, aga edeneb, ja üha paranevad võimalused selleks, et hea elukeskkonnaga Hiiumaal elades ei peagi tööandja tingimata olema saarel. Juba praegu saab Lõuna-Hiiumaa tipus teenida raha koodi kirjutamisega, selleks ei pea enam mandrile tööle minema. Ka suure panga töötaja saab tööd teha oma Hiiumaa kodu töölaua tagant.

Kasutame võimalusi

Regionaalsete toetustena on Eestis lähiaastail jagada *ca* 1,3 miljardit eurot.

Kui Hiiumaa majanduse maht on veidi alla poole protsendi Eesti majandusest, siis 1,3st miljardist võiksime kasutada 6–7 miljonit. Kui räägime ääremaa järeleaitamisest, võiks eesmärk olla 10 miljonit, kui oleme tublid, nagu hiidlased tavaliselt, suudaksime enamgi. Sõltub sellest, millised on meie mötted, plaanid ja koostöövõimekus?

Hiiumaa pudelikael on elukohad. Üürimaja pilootprojekt on otsustatud, vajame ka maad elamute jaoks. Muutus võiks olla selles suunas, et „suvehiidlased" järjest enam muutuksid püsihiidlasteks, nende esimene kodu oleks Hiiumaal ja nad oleksid Hiiumaa elanike registris.Tänapäeval on kaks ja enam kodu normaalsus. Protsess juba toimub – elanike arv tasapisi kasvab.

Ettevõtlus allub konkurentsi reeglitele – koostöö peaks olema suunatud konkurentsipositsiooni parandamisele. Vajalik on valida prioriteedid. Ja on inimesi, kes ei soovi teha oma ettevõtet – ka nendele on vaja tööd. Nii et tööstussektor veel Hiiumaale jääb, samuti tasakaalus metsandussektori arendus. Tööstussektori tarbeks tuleks Hiiumaa üldplaneeringu koostamisel valida Kärdlasse või Kärdla lähistele välja tööstuspiirkond, kus võimekad ettevõtted saaksid paremini luua lisandväärtust. Turismisektor areneb – TS Laevade 2023. aasta üleveo statistika näitab nii autode kui ka inimeste ühikute olulist suurenemist, majutuse numbrid näitavad aga millegipärast vähenemist – siin vahel on käärid, sest kusagil need inimesed ju ööbivad.

Hullud ideed

2023. aastast on hea näide Viskoosas käivitunud kultuuritehase samm edasi – hotell Utoopia. Vaja on leida sarnased investeerimisobjektid üle Hiiumaa – näiteks Emmaste rahvamaja või piimatööstuse hoone ja eraettevõtjatele nende arendamiseks koostööd ning kindlustunnet pakkuda.

Kogu maailmas on kuum teema rohepööre. Mida see tähendab Hiiumaa jaoks? Võimaluseks on ühistranspordi nõudepõhiseks ja keskkonnasõbralikuks laiendamine, aga ka saare energiasõltumatus. Hiiumaal on juba mitu aastat energia- ja kliimakava. Selle tegevused saame ellu viia nii, et tulevik tähendaks puhtamat, paremate teenuste ja elukeskkonnaga saart.

Hiiumaa vallavolikogu menetleb valla selle aasta eelarvet. Seis on pingeline, kuid paljulubav. Vajame tasakaalukust ja võimekust olemasoleva raha raames parimad otsused teha. Palju sõltub sellest, kas suudame hoida kokku.

Mandri poole vaadates tundub Eesti Hiiumaale suur nagu Hiina. Võiksime seada eesmärgiks olla Taiwan – vaba, nutikas ja dünaamiline.

TÄNAVAKÜSITLUS

Küsis: Reet Kokovkin
Fotod: Eike Meresmaa

Kas te tunnetate hiilivat hinnatõusu? Kui jah, siis kas jätate mõne ostu tegemata?

Maidu
Ikka tunnetan. Poes on hinnatõus tohutult hiiliv (naerab), siin ei maksa räkidagi. Otsin ikka odavamaid tooteid, aga ostu tegemine oleneb hinnast.

Mihkel
Kõik on kallimaks läinud. Ostmata eriti ei jäta, hinda jälgin, toidu pealt ei koonerda. Reisile kaugemale ei kipu, aga Eestis küll.

Shanti
Hinnatõusu tõttu jätan mõne asja ostmata, näiteks teisejärgulised asjad jäävad ostmata. Sellised hingele-pai asjad. Reisile ei plaani minna.

Sirje
Tunnetan mingil määral ikka. Praktiliselt iga asi läks kallimaks, eriti ravimid. Kokku hoida pole millestki. Eks elame kuidagi ära. Toidu kohapealt kokku ei hoia, vaatan ikka, mis on kampaanias või vajavad päästmist.

Peeter
Ei tunneta. Ei jäta ühtegi ostu tegemata, mida vaja. Suuremat ostu plaanis teha ei ole. Reisima minek hinna taha pidama ei jääks, aga tervis takistab. Hinnatõusu kohta muud öelda ei ole, kui et maksad – ega ei pääse.

Priit
Loomulikult tunnetan hinnatõusu kõige rohkem kütuse hinna pealt ja poes on käibemaks ka hinda tõstnud. Mida ikka vaja, seda tuleb osta, aga valida hinna järgi. Kodumaist toodet eriti osta ei jaksa, ennemalt Läti ja Leedu kaupa. Tuleb tööle minna.

Minu Hiiumaa aastal 2030

Rahvastiku keskmine vanus on kasvanud *ca* kolme aasta võrra, sündide arv jääb samale platoole – *ca* 60 sündi aastas. Suur osa teenuseid ei ole Hiiumaal kättesaadavad, haigla on alles, aga vähendatud operatiivvõimekusega.

Hästi läheb toidukauplustel, kuid kaupade valik väheneb. Kuritegevus on samal tasemel, kuid tuleb rohkem tegemist narkoennetuse ja -tagajärgedega. Tööjõu- ja energiamahukas ettevõtlus on asendunud subsideeritud loomemajanduse ja suure lisandväärtusega kaugtöö ning tootmisega. Ma panustaks Hiiumaal kõikidesse toodetesse ja teenustesse, millel saaks kasutada regionaalset kaubamärki (COOPi eeskujul): kalandus, kiletiivaliste kasvatus, kaugtöö, hõbemajandus, NATO heidutus, metsandus.

Elektri piirkonnavõrgu pinge on jätkuvalt 35kV, kuid Hiiumaale on rajatud 3–4 moodsat salvestit. Kogu saar on kaetud viimase põlvkonna kiire internetiga. Unistatakse täielikust üleminekust elektriautodele, kuid kahjuks arvan, et jätkuvalt on Hiiumaal üks vanemaid autoparke vabariigis.

Hariduse osas on piisavalt lasteaiakohti ja gümnaasiumiastmes on viidud sisse atraktiivne õppekava, mis annab lõpetajatele eelise globaalses vaates. Hõbemajandusest on saanud suurem majandusharu kui turism. Viimase osakaal ei ole kahanenud ega ka kasvanud.

Hiiumaal on strateegiline NATO eelpaigutusüksus, mis kujundab ümber ka saare siseturvalisuse mudeli. Metsandus on alles ja annab olulise sisendi Hiiumaa maastikuarhitektuurile ja piirkonna kassavoole. Harvesterite demoniseerimine on ajalugu.

Kõige eelneva saavutamiseks tuleb paraneva „vabaturu" tingimustes vältida riigi- ja KOV ettevõtluse arendamist, tuleb kaasata erakapitali kõikjal, kus see on vähegi võimalik. Uue Riigimaja ehitamise asemel võiks rohkem tähelepanu pöörata riigitoimele. Investeerides näitena pigem Lehtma sadamasse, avaneksid uued võimalused sinimajanduseks, riigikaitseks, kaupade liikumiseks vms. Kõrgepalgalisi töökohti Hiiumaal 2030. aastal ei ole. Heal juhul saavutab Hiiumaa Eesti keskmise või pisut parema taseme. Heaks tulemuseks on, kui kogukond suudab vähendada ülalpeetavate või vaesuses elavate inimeste arvu. Hiiumaa palgataseme tõstmiseks tuleb kohanduda. Tuleb jääda enesekriitiliseks ja otsustusvõimeliseks. Kohanemisega nõudlusega nii kohalikus kui globaalses kontekstis. Ja olla avatud uutele ideedele ja värsketele inimestele.

Hiiumaa võiks õppida Lahemaa rahvuspargi rõõmudest ja muredest. Välismaiselt võiks vaadata, kuidas Ahvenamaal läheb.

ANDRUS ILUMETS
Ettevõtja, Isamaa Liit

Ülekanded: Hiiu Meedia OÜ • arve nr EE5322000221079041002 Swedbank

RAUL VINNI

Hiiumaa-Saaremaa laevaliinil rekordarv reisijaid ja sõidukeid

Sõru-Triigi laevaliini teenindav Kihnu Veeteed vedas 2023. aastal kokku pea 4000 reisijat rohkem kui aasta varem. Nelja aastaga on reisijate arv kasvanud 6500 inimese võrra.

RAUL VINNI

Aastatel 2020–2023 on reiside arv kasvanud 1368 korra pealt 1548 peale. Eelmise aasta lõpus andis tõusule hoogu novembrist tihenenud laevagraafik, mis kehtib samasugusena ka sel aastal.

Reisijaid sõitis eelmisel aastal suursaarte vahel 47 898, kellest püsielanikke oli 17 532, mis näitab, et väga suur osa laevaliini kasutajatest on turistid. Püsielanike arv näitas võrreldes 2022. aastaga mõningast kasvu, kuid näiteks 2020. aastal veeti üle koguni 19 627 püsielanikku.

Kihnu Veeteede juht **Jaak Kaabel** märkis, et püsielanikke oli tegelikkuses tõenäoliselt rohkem, kuna statistikas on kajastatud ainult püsielanikud, kes on ostnud vastava soodustusega pileti. „Osad püsielanikud on tõenäoliselt aga reisinud ka erinevate 50% või 100% soodustusega, mistõttu nad kohalike elanike statistikasse ei jõua," selgitas ta.

Sõidukite arv oli 2023. aastal 23 527, mis on 3000 sõidukit rohkem kui aasta varem. Püsielanike sõidukeid oli nendest 8337, aasta varem oli sama number 7117.

Tõenäoliselt oli Kaabeli sõnul samadel põhjustel kui reisijatel suurem ka püsielanike sõidukite osakaal.

Sel aastal on kindlasti oodata uusi rekordeid, sest kehtib tihedam sõidugraafik, kus tehakse iga päev kaks edasi-tagasi reisi.

Hetkel on Soelal liikumine jää tõttu raskendatud, kuna Soela väinas on Eesti ümbruse ühed raskeimad jääolud.

Lõppeval nädalal on olnud päevi, kus laev sõidab hommikust reisi Sõrult Triigi sadamasse tavapärase tunni asemel pea kaks tundi. Laevafirma palub reisijatelt sellega arvestamist ja mõistmist.

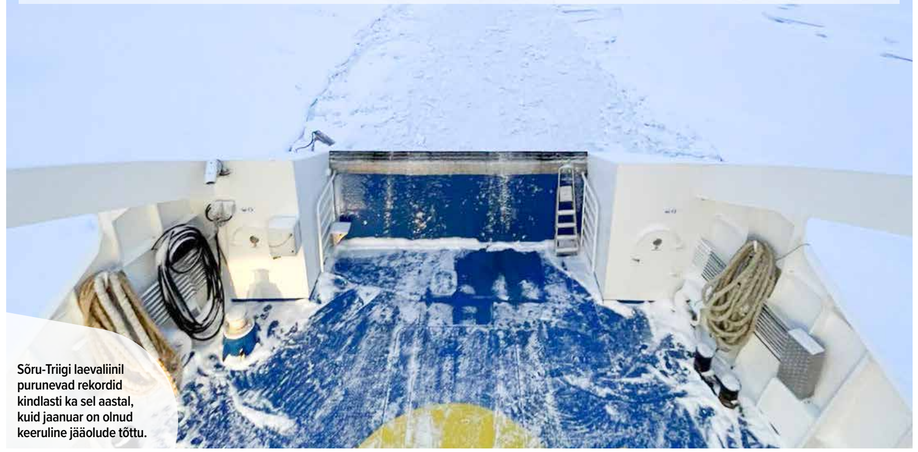

Sõru-Triigi laevaliinil purunevad rekordid kindlasti ka sel aastal, kuid jaanuar on olnud keeruline jääolude tõttu.

Minister tahab omavalitsustele anda maksude kehtestamise võimalust

Uus seadusemuudatus lubaks omavalitsustel kehtestada ka näiteks turismimaksu.

RAUL VINNI

Regionaalminister **Madis Kallas** (pildil) tutvustas kolmapäeval veebruaris Riigikogusse minevat seadusemuudatust, mis jagaks ümber omavalitsustele laekuvaid makse nii, et rikkamad omavalitsused peaksid toetama vaesemaid.

Hiiumaa kuulub aga tulumaksulaekumise järgi inimese kohta Eesti omavalitsuste lõikes etteotsa. Kohalikke omavalitsusi (KOV) esindav linnade ja valdade liit kavandatava süsteemiga rahul ei ole. 79 KOV-ist vaid 26 on nõus, et omavalitsuste olukorra paranemiseks peaks võrdsutama pensionidelt ja üksikisikute muudelt tuludelt laekuva tulumaksu määra.

Tulubaasi süsteem jääb aga vaatamata mõningatest muudatustest suures plaanis samaks.

„Detailide osas, mis me eelnõu koostamise faasis teeme, saab kindlasti olla mingisuguseid muudatusi kas või ajagraafiku osas, kas või võib-olla mingite protsendipunktide osas. Selle me vaatame üle ja ma arvan, et me leiame hea variandi. Aga suur pilt, mis koosneb kolmest komponendist: füüsilise isiku tulumaks, pensioni tulumaks ja juriidilise isiku tulumaks, see jääb. Selles osas keegi mingeid ettepanekuid ei teinud, mida ma saaks kohe minna esitlema riigikogule, millega me regionaalset ebavõrdsust vähendame," rääkis regionaalminister Madis Kallas (SDE) ERR-le. Vaatamata kriitikale soovib ta teemaga edasi minna.

„Me näeme, kui keerulises seisus on maapiirkonnad ja peame leidma täiendavaid leevendusmeetmeid. Olgu see siis kas või sellesama käibemaksutõusu hüvitamiseks, aga meil ei ole ka alternatiive. Kui ma lihtsalt pealt vaataksin, siis ma ütlen, et ministrina ma peaksin mingit muud tööd tegema," lausus Kallas.

Linnade ja valdade liidu juhi **Mihhail Kõlvarti** sõnul seisneb peamine probleem riigi ja omavalitsuste suhetes selles, et riik paneb omavalitsustele täiendavaid kohustusi ning soovib omavalitsuste vahel raha ümber jagada, kuid täiendavat ressurssi selleks ei eralda.

Ühe täiendava tuluallikana näeb Madis Kallas omavalitsusele õiguse andmist kohalike maksude kehtestamiseks. Varem või hiljem tõusetub tema hinnangul ka turismimaksu temaatika. „Seda rakendatakse paljudes Euroopa linnades."

Ka minister eelistaks, et kohalikud omavalitsused saaksid täiendavaid vahendeid juurde riigieelarvest. Kuid riik on tema sõnul rahalises mõttes äärmiselt pingelises olukorras ning palju vahendeid läheb julgeoleku tugevdamiseks. „Kui tahame omavalitsuste rahastamise skeemi muuta, siis peame seda tegema eelarve väliste vahenditega."

„Olen ka ise alati seisnud selle eest, et kohalike omavalitsuste tulubaas peab suurenema. Kuid praegu seda riigi vahenditest teha pole võimalik," selgitas Kallas, miks peab olemasolevat raha ümber jagama.

Elektrilevi jätkab võrgu parandamisega

Hiiumaa vallavalitsuse kriisikomisjoni esmaspäevasel koosolekul ütles Elektrilevi juht **Mihkel Härm**, et 2024. aastal saab üle 20 km paljasjuhtmelisi elektriliine viidud maakaablisse või asendatud kaetud õhuliinidega. Sama tempo on planeeritud ka 2025. aastaks.

Elektriühenduste- ja varustuskindlusteemalisel koosolekul ütles Härm, et kiiremat edasiliikumist takistab projekteerimine ja maakasutuse kokkulepped võtavad omajagu aega.

Tööplaanis on 87 km ulatuses liinikoridore laiendamine, eelkõige Kõpu poolsaarel. Samuti on plaanis teostada 126 km ulatuses hooldustöid, peamiselt Pühalepa-Käina-Heltermaa piirkonnas.

Koosolekul arutati ka Kaitseväe radari ehitamise plaane Kõpus ning koos sellega oleks mõistlik seotud õhuliinid asendada maakaabliga.

HIIU LEHT

Tahkunas käivitati raadiosageduste monitooringujaam

Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet paigaldas Tahkunasse uue raadiosageduste monitooringujaama, mille ehitamist oli ettevalmistatud pea kaks aastat.

Uue monitooringujaama ülesandeks on parandada olukorrateadlikkust raadiospektris eelkõige Eesti territoriaalvetes. Monitooringujaam annab ülevaate mereside kasutusest laevade poolt, võimaldab paremini toetada päästesündmuste läbiviimist ning suudab tuvastada küberrünnideid üle raadiospektri.

Tahkuna monitooringujaam on üks kolmest ehitatavast monitooringujaamast, mille ülesandeks on suurendada olukorrateadlikkust Läänemerel.

HIIU LEHT

PÄÄSTE

Kärdlas süttis korstnajalg

17. jaanuaril kell 21.07 kiirustasid päästjad Kärdlas Väike-Aia tänavale, kus oli kütmise tõttu põlema süttinud korstnajalg. Päästjad lasid põlengul kontrollitult vaibuda ning keelasid omanikul kütmise niikaua, kuni korstnapühkija on kütteseadmed üle vaadanud ja puhastanud.

Küttesüsteeme tuleb hooldada nii tihti, et ei tekiks tahma- või pigipõlemise ohtu, kuid mitte harvemini kui üks kord aastas. Kui kõetakse märgade küttepuudega või on värske õhu juurdevool puudulik, tekib rohkem tahma. Siis tuleb puhastustööd käsile võtta ka tihedamini.

HIIU LEHT

Lahkus Suur Hiidlane. Vaino Väljas.

Teisipäeval meie seast lahkunud poliitik ja diplomaat Vaino Väljas kandis elu lõpuni Hiiumaad endaga kaasas. Veel paar kuud tagasi küsis ta telefonivestluses hiidlaste eluolu ja Hiiumaa käekäigu kohta.

Hiiu Lehele meenutasid Vaino Väljast inimesed, kes temaga erinevatel ajahetkedel kokku puutusid.

AIN TÄHISTE: Väljas heastas kõik

Mulle tundus, et juba Ülemnõukogu ajal (Ain Tähiste kuulus koos Vaino Väljasega Eesti Vabariigi ülemnõukogusse, mis 20. augustil 1991 võttis vastu otsuse Eesti riiklikust iseseisvusest - toim) oli ta sisenemas Suure Vaikija perioodi, mingid sõnavõtud muidugi olid.

Tähiste sõnul oli ka kokkupuutumisi temaga vähe, aga kui koridorivestluseks läks, päris Väljas „Hiiumaa poisilt" ikka klassiõe tervise järele ja saatis tervisi emale-isale. Minu ema oli sündinud samal aastal ja käis Leisu algkoolis samas klassis kus Väljaski.

Eks iga inimene ole omas ajas – kui ma oleksin olnud 60ndate lõpus 70ndate alguses Tartu Ülikooli tudeng, siis oleks mu vaade olnud teine, aga taasiseseisvumise ajaks oli Väljas kõik selle, mis enne juhtunud, oma punamineviku, heastanud Eesti jaoks aastal 1988 suveräänsusdeklaratsiooni vastuvõtmisega. Sealt läks see lumepall kõvasti veerema kuni Eesti iseseisvusdeklaratsiooni ja EKP lõpetamiseni. Kahtlemata on ta üks suurimaid hiidlasi, kes ajaloo käiku muutnud. Kahtlemata on tuline kahju, et ta valis Suure Vaikija rolli – nüüd jääb üle paljude asjade kohta ainult oletada.

HARDA ROOSNA: Suure Hiidlase pilt mustas raamis

Vist pole teist hiidlast, kes oma päritolust nii sageli ja nii suure hellusega avalikult rääkinud. Elkõige hiidlane ja meremehe poeg, on ta öelnud diplomaatiliste tiitlite asemel. Igas pikemas jutuajamises meenutas ta oma varalahkunud isa, ema ja õde ning tema enda, tollase lapse südamevalu ja koduigatsust. Ikka võttis jutuks paadipõhja pudenenud varikala kui sümboli kogukonna toetusest orbudele, leskedele, peredele, kus merelkäijat polnud.

Ka kodusaare ajaleht oli Vaino Väljase jaoks oluline. Ikka helistas, kui mõni teema korda läks ja tänas, kui temast kirjutasime. Peale teise suure hiidlase, Aadu Luukase missioonipreemia saamist 2017. aastal helistas Väljas ja ütles: „Ma tean, et ühe korra kirjutate te minust veel ja siis on selle loo juures mu pilt mustas raamis." Õnneks nii ei läinud. Juba järgmisel aastal saime võimaluse kirjutada Vaino Väljase külaskäigust kodusaarele ja temanimelise pingi avamisest tema kunagise kodukooli, Kärdla Keskkooli aias. Väljas helistas ka pärast seda, tänas kõiki hiidlasi meelespidamise eest ja ütles, et see käik kodusaarele mõjus talle nagu psühhoteraapia. Isa üle vaadanud arstist tütar olevat öelnud, et ta on nüüd kümme aastat noorem, naljatas Väljas.

Nüüd siis jõudis kätte päev, mil ilmubki lugu, mille juures Suure Hiidlase pilt mustas raamis. Vaino Väljas aga läheb ajalukku, kui otsustaval hetkel Eesti saatust mõjutanud suurmees, kes oma rolli ise kunagi ei rõhutanud. Küll aga oli alati uhke oma Hiiumaa päritolu üle.

HELGI PÕLLO: Hiiumaa-terakesi kandis ta kaasas

Minu kokkusaamised Vaino Väljasega olid nüüd, kui ta oli juba eakas, karjäärі- ja suurest elust taandunud. Igas vestluses ja olukorras torkas mulle silma, et Hiiumaa oli tal justkui kogu aeg kaasas. See olla olnud nii ka siis, kui ta kohtus üksköik milliste suure ilma tegelastega. Mingil hetkel jõudis jutt ikka tema sünnimaa ja sünnisaareni – ta ei jätnud seda puudutamata. Tundus, et tal oli tagataskus justkui lapsepõlves kogutud tarkuseterade karbike. Igasuguse olukorra kohta sai sealt võtta mingisuguse õpetliku mõtte, olgu see siis heinateost või kalapüügist. Ta jäi juba päris noorena üksi ning pidi koduesaarest eemal oma võimaluste eest võitlema. Seda enam on nii väärtuslik, et ta ei ole kuidagi kõrvale heitnud ega unustanud seda lühikeseks jäänud aega Hiiumaal, kust algas teekond suurde maailma.

Üks meie kohtumine [Väljasega] oli siis, kui oli Ernst Jaaksoni näitus meie muuseumis. Jaaksoni pärand tuli Ameerikast Eesti Rahva Muuseumi ja meie tegime Hiiumaal ka näituse. Siis ma mõtlesin, et millised diplomaatia suurkujud siit Hiiumaalt on ikka sirgunud – Ernst Jaakson ja Vaino Väljas – mõlemad on olnud maailmaklassi mehed. Midagi oli nende tarmukuses ja mõistmisesoovis ühist. Nii mulle vähemalt tundus, kuigi olen Ernst Jaaksoniga väga põgusalt kohtunud, Vaino Väljasega pisut rohkem. Üks hoidis Eesti vabariigi asja Ameerikas olemas ja alles, teine oli Nõukogude Liidu suursaadik. Aga olgu mistahes rollis – ei tohi kaduda inimene ise. Mõne võimekus Inimesena asju korda saata on kuidagi suurem kui teistel. Tööalaseid reegleid võib ju igaüks protseduuriliselt järgida, aga sinu olemine inimesena ei ole vähetähtis, eriti nendes rollides.

Me saime Hiiumaa muuseumisse Vaino Väljase suursaadiku paraadmundri, mis ühest küljest näitab, et ta saavutas usalduse ja pandi nii kõrgele positsioonile Baltimaadest ainukesena. Aga me võime seda vaadata mitme nurga alt. Kõiki neid asju, mis tollal toimus või mis mida mõjutas, me ei tea, sest ta jäi ise nii tagasihoidlikuks ega rääkinud sellest, aga nägime, kuidas siis, kui oli Eesti riigi taastamine, läks ta Ernst Jaaksoniga nii-öelda ühele poolele. Eks ta pidi ka väga palju painduma ja kohanduma igasuguste olukordadega. Teame ju kõik seda nõukogudeaega – väga lihtne on inimesi nüüd hukka mõista ja süüdi mõista, aga otsustaval hetkel Väljas ei hüpelnud edasi-tagasi. Kui tema midagi ütles, siis see päris õhku ei haihtunud. Iga kord ei saa rusikat rinnale lüües ja barrikaadidel kärades asju lahendada. On ka teisi viise ja seda tõestas Väljas hästi.

Väljas tõepoolest jättis oma poliitilise loo tahaplaanile, aga seda tohutut kogemuste pagasit kandis ta kaasas. Seda sümpaatsem ja väärtuslikum see Hiiumaa-terakeste taskushoidmine minu meelest oli.

Kui me Eesti iseseisvuse taastamise järgsesse aega tagasi mõtleme, siis väga paljud, kellel oli kommunistliku partei taust, ei sobinud sellesse uude pilti. Ühel momendil hinnati Väljase panust küll, aga ega sellest siis ei räägitud väga palju. Tema rolli väärtustamine on tulnud hiljem, tasapisi ja tagantjärele.

Tollel ajal aga oli uus meelsus, Väljas tunnetas seda ja oskas poliitikast taanduda väärikalt, mitte vastandudes või kibestudes. See on väga suur oskus. Me kõik võime ju vahel saada natuke solvatud või arvame asjadest teisiti, aga kui sa suudad jääda väärikaks ja austavaks teistsuguste arvamuste suhtes nagu tema oskas – siis just see ongi väga suur inimlik omadus.

ENDEL LEPISTO: Väljas oli õigel ajal õiges kohas

Vaino Väljas oli suur riigimees ja diplomaat – õigel ajal õige mees õige koha peal. See, et ta igal pool rõhutas enda hiidlaseks olemist, oli talle nagu sisse kodeeritud. Ta on ise ka rääkinud, et kui suursaadikuna töötas, tutvustas ta Hiiumaad ja Eestist ka laias maailmas.

Kõige muu juures ta ei unustanud kunagi, kust ta pärit on, rõhutas seda igal pool ja oli selle üle uhke. Mõte, panna Väljasele nimeline pink Kärdla kooli juurde, sündis Pühalepa Vanameeste klubi aruteludes ja sai teoks tehtud 2018. aastal. Leidsime, et ta on inimene, kes on väärt tunnustamist. Väljasel oli selle üle väga hea meel ja pingi avamisel toonitas ikka, et tema jääb hiidlaseks alati. Väljas pidas meie klubiga sidet päris pikalt, kuigi polnud klubi liige. Ta tundis huvi Hiiumaa mereajaloo vastu ja meie seda uurisime.

VAINO VÄLJAS (28.03.1931 – 16.01.2024)

Vaino Väljas sündis 28. märtsil 1931 Hiiumaal Külakülas Emmaste vallas Lalli talus. Tema isa oli meremees, ema taluperenaine.
Ema haigestus ja suri 1946. aastal, isa suri 1949. aastal ja õde 1948. aastal. 1939–1946 käis Väljas Leisu koolis ja 1946–1949 Kärdla Keskkoolis.

1949–1950 oli ELKNÜ Hiiumaa maakonnakomitee propaganda ja agitatsiooni osakonna juhataja. 1950. aastal astus Tartu ülikooli ajaloo osakonda, mille lõpetas 1955. aastal ja 1973. aastal kaitses ta ajalookandidaadi teaduskraadi.

1951. aasta juulist septembrini oli Väljas Hiiumaa masina-traktorijaama (MTJ) poliitosakonna ajalehe Hiiumaa Kolhoosnik toimetaja ja kohusetäitja. Aastatel 1951–1980 töötas ta erineval parteiilistel ametikohtadel.

Aastatel 1980–1986 oli Väljas Venezuelas ja Dominikaani vabariigis ametis NSV Liidu suursaadikuna ning perioodil 1986–1988 täitis ta Nicaraguas suursaadiku rolli. 1988. aasta märtsis oli tal suur roll Nicaragua kodusõja lõpetamises, olles rahulepingu sõlmimise vahendaja.

Aastatel 1988–1990 juhtis Väljas Eestimaa Kommunistliku Partei reformimist ja osales Eesti iseseisvusliikumises. Ta oli EKP KK esimene sekretär ning vedas 1988. aastal Eesti NSV suveräänsusdeklaratsiooni vastuvõtmist. 20. augustil 1991 hääletas Väljas Ülemnõukogu liikmena Eesti taasiseseisvumise poolt.

Vaino Väljas on pälvinud Riigivapi III klassi (2002) teenetemärgi, Valgetähe II klassi (2006) teenetemärgi ja Aadu Luukase missioonipreemia.

Tema abikaasa oli Mai Väljas, kes suri 2018. aastal. Mai oli eesti keele õpetaja ja Eesti Heategevusfondi esimees. Poeg Peeter Väljas on ajaloolane, tütar Tiina Pärn lastearst.

Vaino Väljas maetakse Tallinna Metsakalmistule abikaasa kõrvale.

Vahetusõpilane Hanna Saksamaalt sattus Hiiumaal esmakordselt sauna

Augustis üheks õppeaastaks Saksamaalt Hiiumaale elama tulnud vahetusõpilane **Hanna Wilkens** räägib juba päris hästi eesti keelt ja on tänulik siinsele vahetusperele ja koolile, mis tegi uude keskkonda sisseelamise lihtsaks.

EIKE MERESMAA

FOTOD: EIKE MERESMAA

Tol õhtul valmistas Hanna õhtusöögiks lasanjet. Abilisteks Elisabeth ja koer Reema.

Taasiseseisvumispäeval saabus Ristivälja külla Lepaniidi mahetallu Vannaste perekonda vahetusaastaks uus perekonnaliige – Hanna Wilkens Saksamaalt, Petershausenist. Just Eestisse jõudis Hanna seetõttu, et tema naaber oli siit pärit ning suutis siinse maa tema jaoks huvitavaks rääkida.

Kui Saksamaal elab Hanna kahe vanema ja ühe noorema vennaga, siis Hiiumaal on tal vahetusperekonnas mõned kuud vanem vend Margus ja neljandas klassis õppiv õde Elisabeth. Hanna ja Elisabeth oleks nagu päris õed, tehakse ööbimisi teineteise tubades ning itsitatakse ühiste naljade peale.

Suuri ootusi YFU õpilasvahetusprogrammiga Eestisse tulnud Hannal sihtkoha osas ei olnud. Ta lihtsalt lootis, et saab oma vahetusperega hästi läbi. „Olen saanud äärmiselt positiivse kogemuse ja tunnen end siin väga hästi," on Hanna rahul.

Inimestel on olnud Hanna siinviibimise ajal väga suur roll. „Ma olen saanud palju toetust erinevatelt inimestelt ja nad väga pingutavad, et mind erinevatel viisidel kaasata," on Hanna väga tänulik ning lisab, et tundis end siia oodatuna ning et kodune tunne tekkis tal üsna kiiresti.

Ta oli uudishimulik, et milline see elu saarel välja võib näha, aga kui väljas arvata praamisõidud ja suurte ostukeskuste puudumine, pidi elu olema üsna sarnane tema elule Saksamaal. Eesti kohta ta enne palju ei teadnudki – lihtsalt, et see pole väga suur riik ja siin on palju metsa.

Uued on Hanna jaoks pisiasjad nagu see, et poed pole pühapäeval suletud, siin on iseteeninduskassad ja pigem ostetakse bussipileteid internetist. „Ja muidugi on siin palju külmem ja palju rohkem lund kui Saksamaal," lisab ta.

Saksamaal jääb meri Hanna kodust mõnesaja kilomeetri kaugusele, siin olles saab ta mere äärde minna, millal iganes soovib. Üks uus asi Eestis on tema jaoks saun. Sinna polnud ta oma elus kunagi sattunud. „Mulle meeldis see rohkem, kui oleksin osanud arvata. Väga meeldiv tunne on joosta lumme ja tagasi sauna" ning lisab, et vestlused on saunas kuidagi lihtsamad ja meeldivamad.

Hiiumaal on Hanna leidnud endale ka uued hobid. Kodumaal tegeles ta sulgpalli ja vabatahtliku päästega, kuid siin on leidnud enda jaoks ronimise ja ujumise, mida mõlemat saab teha kodu lähedal Käinas, kuhu Hanna sõidab enamasti rattaga.

Müncheni lähedal elav Hanna lõpetas kevadel 10. klassi ning täna õpibki ta Hiiumaa Gümnaasiumi 11. klassis. Tema jaoks on veidi võõras, et Eestis õpilased kõik klassid koos läbivad. Saksamaal õpetatakse lapsi esmalt kuni neljanda klassini, peale mida tuleb teha valik põhikooliks, mis kestab üheksanda, kümnenda või 13. klassini.

Koolis meeldib Hannale käia ning on leitud ka võimalus, anda talle eraldi eesti keele tunde. Hanna ise ütleb, et nii on tal lihtsam õppida, kuna õpetaja Sirje Teras oskab talle asju seletada ka saksa keeles.

Vahetuspere pereema **Kaire Vannas** lisab kõrvalt, et Hiiumaale tulles on vahetusõpilased tõesti võib-olla veidi priviligeeritud olukorras, kuna saavad eratunde ja päriselt eesti keelt õppida. „Hannal käisid just külas teised vahetusõpilased, kes elavad mujal Eestis ja neil kellelgi pole sellist võimalust" ning lisab muiates, et tuleb veel sakslasi võtta.

Vannased on Hiiumaal ainuke perekond, kes võtab vastu vahetusõpilasi. Varem tegi seda ka Merle Salusoo, kes on praegu pereema Kaire mentor. Küll aga ütleb Kaire, et tegelikult erilisi kriteeriumeid, et vahetuspere olla, ei ole. Peamine on see, et kui ruumi, kus magatakse, tuleb jagada, siis peavad olema inimesed samast soost ja isiklikke asju peaks olema kuskile panna. Muidugi pole vahetusõpilasel lubatud abielluda, rasedaks jääda ega teha näiteks mingit ekstreemsporti.

Ka peretütar Elisabeth on omakorda mõelnud minna vahetusõpilaseks, kuid praegu tahaks ta minna ainult juhul, kui saab minna Hanna juurde Saksamaale.

Hanna tunneb end Lepaniidi talus väga hästi.

PEREEMA KAIRE VANNAS: VÕIT ON MÕLEMAPOOLNE

Kuna meie talu on juba aastaid lühematel perioodidel enda juures majutanud võõraid inimesi, siis meie jaoks ei ole olnud probleem, kui meil majas veel keegi n-ö võõras ringi liigub. Ja kuna oma lastest pooled on juba majast välja lennanud, siis tekkis meil võimalus, pakkuda kodu mõnele lapsele, kes seda soovib, ka talvisel perioodil. Mõtlesin, et proovime ja vaatame, mis saab. See annab juurde toredaid kogemusi nii endale kui ka meile koju järele jäänud lastele. Omad lapsed naudivad nende siinolekut. Meie elu ei ole ausalt öeldes väga palju muutunud. Jah, üks inimene on majas rohkem, aga kui see inimene on meeldiv, siis on see vaid rõõm. Loomulikult pead sellega arvestama, aga see ei ole probleem. Meie elu läheb siiski vanaviisi edasi.

Hanna on meil juba teine õpilane. Kaks aastat tagasi oli meil Pauline ja siis saime esimese hea emotsiooni. Teadsin juba siis, et võtan veel õpilasi. Üks aasta jäi meil vahele, kuna remontisime maja ja ei tahtnud võõrast last selle sisse mässida. Kuna õpilasi saab valida pere ise, siis vähemalt meie oleme teinud väga hea valiku, millega oleme väga rahul olnud. Hirmus toredad tüdrukud.

Tore on pakkuda lastele kodu, võit on mõlemapoolne. Vahetusõpilane saab oma unistusi teoks teha, meie perena temalt midagi õppida, nautida seltskonda, näidata talle teistmoodi elu (meie puhul siis maal elamist). Omad lapsed avardavad silmaringi ja õpivad veelgi rohkem arvestama teiste inimestega. Ja mis eriti lahe, saame endale juurde vahva lapse, kellega jääb side ka peale seda ühte aastat. Tore on ju saada juba mõistlik ja tubli tütar-poeg, kes juba kenasti kasvatatud.

TEISED TEMAST

GREETE HUUK, klassikaaslane
Hanna on väga tore ja abivalmis. Alguses jättis ta pigem tagasihoidliku mulje. Meie klass võttis ta kohe omaks. Ta räägib tihti oma elust Saksamaal – kohalikest kommetest ning lähedastest. Hanna räägib juba üllatavalt hästi eesti keelt. Mina suhtlen temaga eesti keeles, tema täiendab mind ja mina teda, nagu ta on öelnud: „Greete on mu eesti keele õpetaja." Loodan, et jääme ka peale ta vahetusaastat suhtlema.

KAIRE VANNAS, pereema
Hanna on rõõmus ja soe tüdruk, teistest hooliv ja alati abivalmis, valmis proovima uusi asju. Võiks kiitmisega jätkata, aga see läheks pikaks. Lihtsalt mul on ääretult hea meel, et ta meile tuli ja saan teda tundma õppida! Hanna elus hätta ei jää, sest tema nutikus seda ei võimalda.

SIRJE TERAS, klassijuhataja ja eesti keele õpetaja
Hannaga õpime eesti keelt. Ta on väga kohusetundlik, alati õptud. Eesti keele sõnavara on täiesti olemas, saab aru igapäevasest vestlusest. Puudu jääb julgusest rääkida, julgusest vigu teha. Väga tagasihoidlik, armas laps.

HANNES SIMUSTE, klassijuhataja
Võibolla on keel veel takistuseks, aga ta on üsna kinnine, räägib siis, kui küsida, ise eriti mitte. Vastab hea meelega. Samas on ta minu arust osavõtlik. Klassi spordivõistlustel on tema alati esindamas, üheltki klassiürituselt pole põhjuseta puudunud. Teistest aasta noorem, aga õppeedukus on tal väga hea.

ELISABETH VANNAS, vahetuspere öde
Hannaga mulle meeldib aega veeta. Näiteks vahest mängime lauamänge. Mulle meeldib ka temaga teha teepidu, kus me suhteliselt hilja joome teed küünlavalguses. Me muidugi teeme nii hilja ainult nädalavahetusel või vaheajal.

YFU EESTI

YFU on Eestis tegutsenud juba 30 aastat, võõrustades igal aastal umbkaudu 40 vahetusõpilast üle kogu maailma. YFU Eesti aitab kaasa avatud ja aktiivse kodanikuühiskonna tekkimisele, pakkudes rahvusvahelisi haridusliikke õpilasvahetusprogramme 14–18aastastele noortele ning Eesti peredele, kes avavad oma kodu vahetusõpilastele. Aastane kogemus annab noorele oskused ja pädevused, mis laiendavad eneseteostus- ja valikuvõimalusi karjääri planeerimiseks ning ühiskonna heaolu toetavate valikute tegemiseks. Vahetuspereks olemine suurendab kultuuridevahelist mõistmist ja arendab kommunikatsioonioskust ning julgustab pereliikmeid mõtisklema oma väljakujunenud stereotüüpide ning väärtushinnangute üle.

RENATE EENSALU, www.yfu.ee

Hiidlased käisid Normandiast ideid hankimas

Anu loodusliku soojustusmaterjaliga.

Normandia tüüpiline colombage maja.

Hiidlased õppimas metsa majandamist.

Jalutada sai pöögimetsas.

Jaanuari keskpaigas viibisid hiidlased nädalapäevad Koostöökogu õppereisil Prantsusmaa Normandia maakonna looduspargis Parc des Boucles de la Seine, seltsiks paar saarlast ja üks muhulane.

REET KOKOVKIN

Viiekümne kaheksa Prantsusmaa looduspargi seas on Normandias asuv park hiidlastele huvitav selle poolest, et on enda kanda võtnud LEADER programmi korraldamise. Pargi territooriumist 30% on mets, 25% märgalad ja Seine jõgi, ülejäänud on linnad, külad ning samuti kaks turbaala, kus turba paksus ulatub kuni kaheksa meetrini. Valdasid on looduspargi territooriumil 76, kus elab kokku 110 000 elanikku. Looduspargi eestvedamisel ja suuresti LEADER toetusega on koostatud kolm turismimarsruuti. Looduspargis töötab 50 inimest, suviti veelgi rohkem, LEADER kontoris töötab neist kolm.

Pöök ei taha sooja

Tutvumist looduspargiga alustasime selle keskusest arhitekt Frederic Closet juhatusel. Keskuse kuus ajaloolist vahvärkhoonet on nüüdseks renoveeritud ja kasutusel muuseumi, töötubade, infokeskuse ja tööruumidena. Kogu keskuse küte tuleb kohalikust hakkepuidust. Majade soojustuseks kasutati looduslikke materjale. Frederic näitas meile lina- ja kanepikiududest ning tekstiilihakkest valmistatud soojustusmatte. Ka meie saaksime Hiiumaal sarnast materjali toota, kui linakiud villaga asendada.

> 1840. aastal oli Normandia metsasus 15%, praegu on see kiiresti kasvamas, aga jääb ikkagi Prantsusmaa viimaste hulka.

Florence Allard, pargi metsaspetsialist, viis meid retkele pöögimetsa. 1840. aastal oli Normandia metsasus 15%, praegu on see kiiresti kasvamas, aga jääb ikkagi Prantsusmaa viimaste hulka. Looduspark on teinud metsa tsoneeringu, meile näidatakse püsimetsa lõiku, kus kasvab eri vanuses puid. Kindlasti on sellise puidu kasutamine kallim, sest iga puud tuleb eraldi hinnata nii konkreetse kasu mõistes kui ka selle mõjuga ökosüsteemile. Hinnang metsas kasvavate puude kohta tehakse iga seitsme aasta järel, et määrata nende sobivus antud kasvukohas.

Pöök on kohalikule majandusele tähtis puu, kuid kliima soojenemine annab siingi tunda – pöögile see ei meeldi. Üha enam istutatakse kuusepuud, sest kuusk kasvab kiiremini. Vöörliikide mõju ökosüsteemile tuleb aga alles hinnata, see ei pruugi olla igal pool hea. Istikuid pritsitakse lambarasva baasil tehtud lahusega, et kaitsta neid sõraliste eest.

Looduspargiga lähemaks tutvumiseks kohtusime Seine jõe suudmes pargi naturalisti Aurélie Lasnieri ja hüdroloog Clémentine Camusega. Nende töö oluliseks osaks on, selgitada elanikele looduses toimuvaid kliimamuutuste ilminguid ja nende mõju igapäevaelule. Vaatlusplatvormilt paistis taamal Le Havre linn ja meri. Seine teisel kaldal nägime paljanduvaid säravalt valgeid kriidikaljusid. Seine on paljude tuhandete aastate jooksul sinka-vonka uuristanud oma teed mereni, tekitades kord sobivaid sadamapaiku, kord madalaid märgalasid. Looduspargi nimigi on tõlkes Seine Loogete Park. Jõe üleujutused tekivad olenevalt jõe voolu kiirusest või sademete hulgast. Tõusu-mõõna vahe on suudmealal kaheksa meetrit. Tõusuga ujutatakse ka rannaalad üle. Alates 1936. aastast on teadlased mõõtnud merevee seisu, mis on sellest ajast tõusnud 13 cm. Meremuuseumis nägime, kuidas laevnikud tänapäevani kasutavad tõusu-mõõna lainet sisenemiseks Roueni sadamasse.

Jõgi on juba ammu, alates pronksiajast olnud tähtis transpordiühendus. Esimesed külad tekkisidki sadamakohtadele. Seine suue on kõige rahvastatum koht Euroopas ja väidetavalt 1/3 kogu Prantsusmaa SKPst tuleb Seine suudmealalt.

> Veel 1970. aastatel juhiti kogu saaste otse Seine. Tekkisid veekvaliteedi probleemid, paljud kalaliigid kadusid.

Teadlikkus keskkonnaolukorrast tekkis läinud sajandi 80ndatel. Veel 1970. aastatel juhiti kogu saaste otse Seine. Tekkisid veekvaliteedi probleemid, paljud kalaliigid kadusid. Siiani ei tohi saaste tõttu jões näiteks ujuda. Purjetamine on aga keelatud tiheda laevaliikluse tõttu. Põllumajandus loob tänapäeval pestitsiidide kasutamisega probleeme vee tarbimisele, kuigi põhjavee haare on kõrgematel aladel. Vanal ajal puhastati aga madalate alade kaevuvett siidri lisamisega, kuid pärast oldi hädas alkoholiprobleemidega.

Seine ülejutuste tekitatud märgalad on väga tähtsad linnupaigad. Niisamuti on vanast turbakarjäärist tekkinud järv muutunud lindude pesitsus- ja asualaks, mille kaldale on oskuslikult rajatud linnuvaatluse rajad ja tornid. Väisasime meiegi algajate ornitoloogidena neid radu, binoklid kaelas, ülesandega õppe-eesmärgil leida neli eri linnuliiki. Leidsime meilegi tuttavaid kormorane, mis meie meelest ei olnud kiiduväärt, kuid pargi ornitoloog Geraud Ranvier suhtus neisse väga leebelt.

Õunte paradiis

Seine jõgi loob soojema mikrokliima, mistõttu saab õunapuid kasvatada just madalamatel aladel. Juba keskaegsed mungad rajasid siia esimesi õunapuuaedu. Siidritalusid külastades saime aimu, kuidas õunarikkust kasutatakse. Esimesel külastatud mahetaludest on 20 hektarit õuna- ja pirnipuid, toodetakse pool miljonit pudelit mitut sorti siidrit, pommost ja kalvadost. Pommose ja kalvadose nime ei tohi aga Normandias kasutada, sest need on teises piirkonnas geograafiliselt tunnustatud toodang. Talunik rõhutas, kui oluline on siidri sildil Normandia nimi, millega eristutakse muudest piirkondadest. Kui näiteks toodangut eksportida USAsse, siis ameeriklastel on

> Tootmise ümberkorraldamisega saavutati talus ringmajandamise efekt, kus iga tootmisharu toetab teist.

Prantsusmaast suva, räägib talunik, kuid nimi Normandia seostub neil teise maailmasõja aegse raske, kuid võiduka Normandia dessandiga, mis on emotsionaalselt mõjuv ja hea müügiargument.

Külastasime ka talu, kus lisaks siidri tootmisele kasvatati lihaveiseid, kuid kõik oli omavahel seotud. Tootmise ümberkorraldamisega saavutati talus ringmajandamise efekt, kus iga tootmisharu toetab teist – siidri tootmise jäägid lähevad loomadele, sõnnik põllule ja õunapuuaeda, sööt oma lauda tarbeks ning turistid saavad seda kõike näha.

Taluniku sõnul on Prantsusmaal hästi olulisteks teemadeks toidusõltumatus ja kvaliteediteadlikkus. Lehmi selles farmis ei lüpsta, vaid kogu piim läheb vasikatele. Laudas mängib klassikaline muusika. Küsin, kas veistel on muusikaeelistusi – vastus kõlas, et ikkagi klassikaline – Mozart. Parasjagu ongi kuulda, kuidas kõlaritest kostub Maria Callase aaria. Siiski ei ole kinnitust leidnud, et muusika suurendaks liha tootmist, kuid see on meeldiv kuulata nii veistele kui töötajatele. Neli kuud enne tapale viimist joodetakse veisele iga päev 15 liitrit siidrit. Väidetavalt ei jää loomad sellest purju, vaid see soodustavat seedimist. Liha müüakse eranditult Michelini tärnidega gurmeerestoranidele. Täna on talu nii tuntud, et nende liha tellitakse presidendi paleesse.

Arhitektuur kui vaatamisväärsus

Lõunasöögile viiakse meid ühte kahest restoranist, millel on looduspargi tunnustus, sarnane meie Rohelisele Märgile. See viitab jätkusuutlikule majandamisele ja kohalike mahetoiduainete kasutamisele. Peale nende kahe resto on tähistuse saanud veel 11 väikemajutust, praegu töötatakse välja märgi tingimusi käsitööle. Märk antakse välja viieks aastaks, kvaliteeti kontrollib vastav komitee, räägib LEADERi tegevjuht Emma El Alouni.

Veidi ehmatavalt mõjus meile rajatava ökokämpingu külastus. Ilmselgelt ei olnud boheemlik solidaarsus-selts oma projektiga veel kuigi kaugele jõudnud, sest ehitusmaterjale leidus maas igal sammul. MTÜ võttis vastu telkijaid, samuti olid nad ehitanud ümmarguse leivaahju, kus seltsi liikmed saavad küpsetada leiba nii endale kui tulevikus, kui tekib sanitaarne ruum, ka müügiks.

Küll aga nägime, kuidas kulges piirkonnale väga iseloomuliku arhitektuuriga maja ehitus – meie teame seda stiili

> Ilmselgelt ei olnud boheemlik solidaarsus-selts oma projektiga veel kuigi kaugele jõudnud, sest ehitusmaterjale leidus maas igal sammul.

saksa kultuurist – vahvärkhoone, prantsuse keeles *colombage*. Kui ehituspuitu on vähe, siis tuleb olla nutikas, nagu rääkis pargi käsitöö ja ökoehituse spetsialist Stéphane Lagreve. Puitsõrestiku vahele pandi savist mulda, mis kaeti krohviga. Mida laiemad olid puitsõrestiku vahed, seda vaesem oli pere. Oma ringsõidul nägime valdavalt vahvärkmaju, kus puit oli värvitud kas pruuniks või suisa helesiniseks. Aga ka kaasaegseid maju, kus puitu markeerisid krohvile värvitud triibud. Park on kirjeldanud mitu matkateed läbi maaliliste *colombage*-arhitektuuriga külade, selgitab Anne-Sophie Jehanne, pargi loodusturismi spetsialist.

Heaks näiteks oli kooperatiiv Kolm Õuna Epanjol, mida tutvustas 1700 elanikuga valla vanem Marie-Paul: 2017. aastal ostis vald vana talukompleksi, et see taas ellu äratada. Algul oli palju vabatahtlikku tööd, osa projektidest on toetatud LEADERi poolt, aga suuresti on saadud hakkama tuludest, mis ühistu tegevusel tekkisid. Nüüd on ühistus loodud 2,5 töökohta. Ühistu on võtnud eesmärgiks taastada ka Normandia musta mesilase populatsiooni. Talu maadele on kavas luua traditsiooniline Normandia õunapuuaed.

Lisaks siidritootmisele nägime ka õlle väiketootmist, kus omanikuks hoopis ooperilaulja, kes selle tegevuse enda jaoks leidis koroona ajal.

Reisil osalejad said igal juhul paraja doosi inspiratsiooni ja ideid ka Hiiumaa arendamiseks.

FOTOD: TOOMAS KOKOVKIN

Siidritalus tootmist uurimas.

Õllekoja omanik tutvustab oma tegemisi.

Noored ornitoloogid linnuvaatlusel.

Prantslased panid lauale head-paremat.

Talu peremees, kes joodab lehmi siidriga.

MIS JÄI MEELDE?

Metsa teemast lähemalt rääkides tuletas **Aira Toss** meelde, kuidas pargis käsitletakse metsa kolmest aspektist: majandus, sotsiaalne ja keskkond. Ei ole nii, et mõnes kohas pannakse kogu kasutus kinni nagu Eestis, mistõttu paratamatult tekib teises kohas üleraie. Pöök on ideaalne puu püsimetsanduseks. Ja puud on neil kõrgemad kui meil, lõpetas Aira.

Verno Soosalu rääkis nähtust siidritootmises. Hea mulje jättis nii see, et tegu oli mahetootmisega, kui ka puude aluse maa hooldamine lammaste ja veistega. Hea mõte oli turunduslikult rõhutada, et veiseid joodetakse parema lihakvaliteedi nimel siidriga. Samuti see, et taludes seisti hea Normandia siidri kvaliteedi eest ega rõhutud pelgalt kvantideedile.

Sulvi Munk Saaremaalt tõi välja, et hea, kui inimesed hoolivad loodusest ja rõõmustavad iga väikese sammu üle, mida looduse heaks tehakse. See on meile suur eeskuju. Sulvi oli vaimustuses linnuvaatlusest, eelkõige sellest, et turism seotakse looduse ja kohaliku ettevõtlusega. Et inimene, kes meile tuleb, ei tunneks end kui külas, vaid kui kodus.

Kati Kukele meeldis viimane reisipäev kõige rohkem, eriti Kolme Õuna ühistu, mis on tehtud kogukonnas ja kogukonna heaks. Saime kinnitust, kui tähtis on visiooniga ja suurelt mõtlev liider. Õlletootmine jäi samuti meelde, kui inimene teisest valdkonnast leiab endale uue ala ja tegeleb sellega kirglikult. Veel nägi Kati, kui tugeva tiimi moodustasid LEADERi töötajad – igaüks oli oma töövaldkonnas tegev, kuid tegus ka koostöös.

Hiiumaa mesindusest ja mesilastest uue aasta valguses

Hiiumaa Mesinike Selts ootab endaga liituma mesinikke, et koos saare mesindust edasi viia.

LY KOKLA

EIKE MERESMAA

Praegu magavad Ly Kokla mesilased talveund.

PÕNEVAID FAKTE MESILASTEST

- Keskmine töömesilane toodab oma elu jooksul umbes 1/12 teelusikatäit mett.
- Et saada pool kilo mett, peavad 556 mesilast külastama kahte miljonit lilleõit.
- Et saada kilogramm mett, töötavad 500 mesilast 4 nädalat ja läbivad teekonna, mis on võrreldav 3 tiiruga ümber maakera.
- Mesilaste tiivad teevad 230 lööki sekundis, mis tekitab mesilastele erilise sumina.
- Mesilasel on 170 lõhnaretseptorit (see on võrreldav näiteks 50-kordse koera lõhnatundlikkusega).
- Mesilased on Maal elanud umbes 30 miljonit aastat. Kui mesilased hävivad, sureb ka inimkond välja, sest inimene vajab neid taimi, mida mesilane tolmendab.
- Töömesilase eluiga on suvel umbes 35 päeva, millest korjel käib vaid 2–3 nädalat. Talvise töömesilase eluiga on *ca* 8 kuud.
- Mesilased paljunevad sülemlemise teel.
- Mesilase aju on kõigest seesamiseemne suurune.

mesionhea.ee

Alguses veidi endast. Paljud teavad, et olen loomaarst. Nüüdseks olen täiendanud ja täiendan veelgi end mesilaste teemadel. Endal on ka mõned mesilaspered.

Võtsin Hiiumaal usaldusmesiniku ülesanded enda kanda. Aitan tuvastada mesilaste haigusi ja nende hukkumise põhjuseid, nõustan mürgistuskahtluse korral. Läbi Eesti Mesindussektorisse sekkumise (varem Mesindusprogramm) on mesinikel võimalik saada usaldusmesinike nõustamist tasuta, samuti mõningaid uuringuid ja kord aastas jagatakse mesiniku jaoks vajalikke diagnostika- või ravivahendeid. Selleks, et kõike seda tasuta saada, on vaja mesinikul enda mesila registreerida PRIAs ja täita taotlus https://sekkumine.mesinduskogu.ee/ lehel. Ka eelmise aasta vahendeid on veel saada.

Hiiumaa mesindust arendama

Eelmisel aastal sai üles äratatud Hiiumaa Mesinike selts. Kuni Covidiaastateni tegutses selts aktiivselt Asko Maiveli ja Uku Pihlaku juhtimisel, nüüd proovime edasi minna juhatusega, kuhu kuuluvad Katri Kaar, Reet Nisumaa ja Ly Kokla. Seltsis on hetkel 12 liiget ja ootame liikmeid juurde. Võib tekkida küsimus, et miks ma peaks seltsis olema? Seelähi saab aidata Hiiumaa mesindust edasi – võtta osa koolitustest, mida tahaks seltsi liikmetele tasuta pakkuda, käia koos, et jagada oma mõtteid, rääkida mesindusest, saada soodsama hinnaga mesilaste söötasid, ravivahendeid, purgikleebiseid jms. Jagame infot FB grupis Hiiumaa mesinikud, olete oodatud liituma.

Järgmine seltsi korraldatud kokkusaamine on plaanitud laupäeval, 30. märtsil 2024 Palade koolimajas. Oma mesindusalaseid tarkusi tuleb jagama ja kaupa tutvustama Heiki Kruusalu Mesindusekspertist, kust saab vajaminevat kaupa ette tellida. Samuti tuleb vahavahetust pakkuma Andrus Ostrov Metsatuka mesilast. Huvilised saavad juba aegsasti endale selle päeva plaanidesse võtta. Kui siiani oli jutt mesinikele suunatud, siis nüüd räägiks natuke ka mesilastest laiemale ringile.

Isegi sumin ei lähe kaduma

Meemesilane on ühiseluline putukas. Erinevad mesilasisendid suudavad elada vaid suure perena. Peres on üks mesilasema, 30–60 000 töömesilast ja suvel kuni 2000 leske ehk isasmesilast. Töömesilastel on kindel tööjaotus vastavalt nende vanusele – puhastaja, amm, ehitaja, valvur, koguja. Mesilasema ülesanne on vaid muneda – suvel 2000–3000 muna ööpäevas, mis teeb ühe muna iga 43 sekundi tagant. Nad oskavad ehitada kuusnurkseid kärjekannusid, ülima täpsusega orienteeruda, toota mett, suira, taruvaiku, vaha, mesilasema toitepiima ja mesilasmürki. Neid kõiki tooteid tarbib inimene ka enda tarbeks. Rahvatarkuse järgi on enamustel neist leitud tervendavaid omadusi. Peale nende saab tarvitada veel ära langetise ehk surnud mesilased, mis tinktuurina võib aidata nii mõnegi haiguse vastu. Seega mesilastest ei lähe midagi kaduma, isegi mitte nende sumin. Ka tarust tulevat suminat ja lõhna kasutab inimene apiteraapia majades, mida peetakse rahustavateks ning mis aitavad vähendada stressi ja unetust.

Seepärast peaks igal inimesel olema oma mesinik, keda ta teab ja usaldab. Võib väita, et Eesti mesi, eriti Hiiumaa mesi, on hea ja kvaliteetne. Sööge mett ja jääge terveks!

Kardisõitjad pälvisid auhindu

Tartus toimunud Eesti Autospordi Liidu galal said tunnustatud ka kolm Hiiumaa Kart sõitjat. Ron Romet Pärn (fotol keskel) tuli esimeseks klassis Micro, Lui Kaev (vasakul) oli kolmas Rotax Max Junior klassis ja Kevin Lääne (paremal) kolmas Rotax Max Senior klassis.

HIIU LEHT

Hiidlastel liigatennises hea päev

KRISTI LINKOV

Hiiumaa tenniseklubi, mis värskelt valitud 2023. aasta parimaks Hiiumaa spordiklubiks, on olnud Eesti liigatennises esindatud juba pikemat aega. Uue hooaja esimesel etapil olid klubi sportlased väljas kolmes liigas ning seda väga edukalt – kaela saadi kaks kulda ja üks pronksmedal.

Rain Raidnal õnnestus kolmanda liiga meesüksikmängu turniiril Tallinkis alistada 64se tabeli esimene asetus Erko Toomet seisuga 6:4, 4:6, 10:7. Seejärel teisena Maarius Tiits 6:3, 7:5 ning väga tasavägises mängus Martin Karro 6:3, 2:6, 14:12. Poolfinaalis tuli kahjuks võtta vastu kaotus 3.-4. asetusega mängijalt A. Korneikolt, seisuga 6:7, 4:6. Seega lõpptulemuseks väga tubli 3. koht.

Naiste kolmanda liiga paarismängus Tabasalus olid võistlemas koguni neli Hiiumaa tenniseklubi sportlast. Esimest korda koos mänginud paar Kati Mölder/Kristel Mutt pidi tunnistama paari Ly Jürgenson/Evelin Ots nappi paremust juba esimeses ringis, kuid samuti esmakordselt liigatennise ajaloos koos mänginud paar Teele Talts/Hanna Demus oli edukas aga kõigis neljas mängus ning eriti tasavägiseks osutus finaalmäng paari Elbre/Mark vastu, mille Hiiumaa tüdrukud võitsid 3:6, 6:0, 11:9.

Naiste teise liiga paarismängus Tondi tennisekeskuses võistles Hiiumaa tenniseklubist kaks naist: Kristi Linkov ja Riin Liplik. Kristi Linkovi paariliseks oli Helen Ilumets ning Riin Liplik mängis koos Varje Viljariga. Loosi tahtel sattusid mõlemad hiidlased üksteisega esimeses ringis vastakuti ning võitjana väljus sellest duellist seekord Linkov/Ilumets 6:3, 6:2. Ka järgmised kaks mängu olid paarile Linkov/Ilumets edukad, mis viis neid finaali, kus vastu tulid juba viimased etapid alati finaalis lõpetanud ning turniiri jooksvas edetabelis esikohta hoidvad Tartu Akadeemilise Tenniseklubi mängijad Kai Uudekküll/Ülle Kirsimägi. Finaal osutus väga tasavägiseks, kuid peale jäid Linkov/Ilumets seisuga 6:3, 3:6, 14:12. Kokku tuli üle kuue tunni mänguaega 4 mängu peale.

ERAKOGU

Hanna Demus (vasakul) ja Teele Talts said võidu naiste kolmanda liiga paarismänguturniiril.

AVALIKUD TEATED

LUMELÜKKAJATE KONTAKTID
Lähiaja ilmaprognooside kohaselt on oodata lumelisa. Lumetõrjet Hiiumaa kohalikel teedel korraldavad osavallad.

KÄINA OSAVALD
Lumetõrje eest Käina osavallas vastutab haldusjuht Tõnu Koppel, 5464 0223, tonu.koppel@hiiumaa.ee
Käina alevikus, Putkastes ja Käina ümbruses korraldab lumetõrjet Kemehh OÜ. Kontakt Tõnis Teemets, 502 3108.
Kassari ja Männamaa piirkondades korraldab lumetõrjet Laserlink OÜ. Kontakt Aivar Kääramees, 529 9414.

KÄRDLA OSAVALD
Kärdla linna tänavatel korraldab lumetõrjet AS Tariston.
Kontakt Aivar Tammeveski, aivar.tammeveski@tariston.ee, 514 8653.

KÖRGESSAARE OSAVALD
Kõrgessaare osavalla territoorium on jaotatud neljaks lumetõrje piirkonnaks:
I piirkond - Tahkuna, Koidma, Reigi, Pihla. Teenuse osutaja OÜ Randmäe. Kontakt Henry Laanemäe, 5691 3883.
II piirkond - Kõrgessaare, Lauka, Heiste. Teenuse osutaja Metsamehe talu OÜ. Kontakt Maanus Valk, 5341 4170.
III piirkond - Jõeranna, Luidja, Villamaa, Hüti. Teenuse osutaja Metsamehe talu OÜ. Kontakt Maanus Valk, 5341 4170.
IV piirkond - Suureranna, Kiduspe, Kõpu, Kalana. Teenuse osutaja Maaranna OÜ. Kontakt Enn Randmaa, 502 7537.

EMMASTE OSAVALD
Emmaste vallas korraldab lumetõrjet EMKO. Kontakt Tiit Reha, 5883 7709, tiit.reha@hiiumaa.ee.

PÜHALEPA OSAVALD
Pühalepa osavalla territoorium on jaotatud neljaks lumetõrje piirkonnaks:
I piirkond - Tareste, Prählamäe, Linnumäe, Hausma, Tubala, Ala, Loja, Lõpe, Sakla, Tammela, Undama, Vilivalla ja Nõmba külad. Teenuse osutaja Dagosan OÜ. Kontakt Märt Varblane, 505 1670, dagosan@dagosan.ee.
II piirkond - Hiiessaare, Kukka, Lõbembe, Paluküla, Palade, Kõlunõmme, Partsi külad. Teenuse osutaja Dagosan OÜ. Kontakt Märt Varblane, 505 1670, dagosan@dagosan.ee.
III piirkond - Harju, Kuri, Sääre, Suuresadama, Reikama, Tempa, Hellamaa, Värssu, Puliste, Hagaste, Kerema, Pühalepa. Teenuse osutaja FIE Toomas Remmelkoor Harju talu.
Kontakt Toomas Remmelkoor, 5647 4163, tomremm@gmail.com.

IV piirkond - Heltermaa, Aruküla, Sarve, Soonlepa, Valipe, Suuremõisa, Hilleste, Vahtrepa, Salinõmme, Kalgi, Viilupi külad. Teenuse osutaja FIE Johannes Remmelkoor, 5622 1463, johremm@gmail.com.

LUMELÜKKAMISE TEENUSE PAKKUJAD ERAISIKUTELE
Lume lükkamine lumefreesiga Hiiumaal: Ken Poola, 5835 1400.
Kärdla osavald:
Väike rataslaadur: Märt Saar, 508 2617.
Suured sahaga traktorid: Aivo Kriiska, 503 4396.
Lumefrees: Verner Pukk, 5616 5555.
4x4 abi kinni jäänud autode päästmiseks:
Martti-Jan Afonin, 5649 7884 (Kärdla-Kõrgessaare).
Allan Leigri, 5615 8516 (Kärdla-Kõrgessaare).
Anari Aul, 5696 2277 (Kärdla).
Käina osavald:
Labidas, atv, traktor: Kalev Oolmets, 5684 4320 (Käina ja Käina ümbrus).
2,3 meetrine sahk: OÜ Kaigutsi Farm, 5660 6382, 5330 4373.
Väiketraktoriga Avant, lumesahk ja kopp: Aivar Kõrm, Korrashoid OÜ, 5323 2661.
Emmaste osavald:
Kaarel Niit, 5660 6403.
Kõrgessaare osavald:
Kaido Kiin, 5110750 (Lauka).
Henri Laanemäe, 56913883 (Mangu).
Tanel Aron, 5028560 (Kopa).

Maanteeinfo telefon 1247.

KUULUTUSED

SÕIDUKID
- Müüa Mitsubishi L200, 2017.a november, l.s 74 000 km, hinnas käibemaks. Tel 5645 9985

KINNISVARA
- Ostan 3toalise korteri Kärdlasse. Seisukord pole oluline! Tel 5354 6341
- Lepalaane Põllumajandus OÜ ostab parima hinnaga põllumaad. Võib ka olla koos metsa või talukohaga. Tel 5336 3931, info@lepalaane.ee
- HIIU METSAHOOLDUS OÜ ostab metsakinnistuid ja raieõigust. Teeme Teile alati parima pakkumise! Tel 5615 6770, 508 4116, hiiumetsahooldus@gmail.com

OST
- Soovin osta ajaloolisi püügiõigusi: võrgud, mõrrad, õngejadad. Sobivad ka üksikud osakud, kõik pakkumised on teretulnud. Tel 521 4202

TEENUS
- Teostame maalritöid, siseviimistlust- ja trepikodade viimistlustöid. Tel 5697 5025

FIRMAKUULUTUS
- KAARDID ENNUSTAVAD tel 900 1727, 24/7, ennustus.ee

UUED MARGID

Ülo Vinteri juubelipostmark

3. jaanuaril ilmus postmark, tähistamaks 100 aasta möödumist Ülo Vinteri sünnist. Postmargiväljaande, kuhu lisaks margile kuulub ka esimese päeva eritempel ja -ümbrik, on kujundanud Lembit Lõhmus. Margi nominaalväärtus on Eesti-siseseks saatmiseks sobiv 1,3 eurot.

Ülo Vinter oli helilooja, kes on eelkõige tuntud filmi- ja lavateoste muusika poolest. Koos Ülo Raudmäega on loodud muusikal „Pipi Pikksukk", kust pärineb kuulus „Laul Põhjamaast". Ülo Vinteri muusika kõlab filmides „Mehed ei nuta", „Noor pensionär" ja „Siin me oleme" ning telelavastustes „Kessu ja Tripp" ning „Väike nõid". Film „Siin me oleme" põhineb tema muusikalil „Suvitajad", kust pärineb laul „Majakene mere ääres". Ja „Väike nõid" seostub paljudele lauluga „Nõia elu". Lisaks on Ülo Vinter loonud instrumentaal- ja kooriteoseid ning balleti „Kevade".

Viljandi Jaani kirik postmargil

6. jaanuaril ilmus järgmine postmark Eesti kirikuid tutvustavast sarjast, mida alates 2005. aastast kujundab Riho Luuse. Viljandi Jaani kirikule pühendatud mark on Eesti-sisestele lihtkirjadele sobiva 1,3-eurose nominaalväärtusega ning väljaandesse kuulub ka esimese päeva eritempel ning -ümbrik.

Viljandi Jaani kirik rajati 1466–1472 koos püha Frantsiskuse ordu kloostriga. Frantsisklased väärtustasid lihtsust ja andsid kirikule tagasihoidliku ilme. Aja jooksul on kirik mitmeid kordi kannatada saanud ning taastatud, 1815. aastal ehitati praegune hiilisbarokne tornikiiver. Nõukogude ajal hakkas kirik lagunema, kuid 1980-ndatel alustati rekonstrueerimist kontserdisaaliks. Restaureeriti torn, katus ja lagi, paigaldati elektri-ja veevarustus ning kütteseadmed. EELK Viljandi Jaani kogudus taasloodi 1991. aastal.

RIIN VIIGIPUU

ÕNNITLEME

15. – 21. jaanuar

HILDA VAHT – 93
EDMUND VESKI – 90
VAIKE KRUUSMÄGI – 75
RAUL ELMI – 75
VÄINO TUULIK – 75
HANS KAEVAND – 75
ANNE ADELBERT – 70

Kui te ei soovi lehes oma nime avaldamist, helistage toimetusse tel 463 2199.

Kutsume kõiki õigeaegselt tasuma ilmunud kuulutuste-reklaamide eest!
Maksta saab toimetusse või ülekandega Hiiu Meedia OÜ arvele
EE532200221079041002 Swedbank

KIRIKUTEATED

EELK

Laupäeval, 20. jaanuaril kl 18 Emmaste kirikus õhtupalvus.
Pühapäeval, 21. jaanuaril (3. pühapäev pärast ilmumispüha: „Jeesus äratab usule") kl 11 Mänspäe kabelis missa, kl 15 Kärdla kirikus missa.

Baptistikogudus

Olete oodatud **pühapäevastele** jumalateenistustele: Hilleste kl 11, Kärdla kl 11, Harju kl 11, Nurste kl 11, Luguse kl 11, Palade kl 11, Kärdla Kristliku osaduse kogudus, Uus tn 24a kl 17.

Jehoova tunnistajate Hiiumaa kogudus

Pühapäeval, 21. jaanuaril kl 12 pooletunnine loeng teemal „Pärl, mis võib muuta su elu".
Koosolekud toimuvad Kärdlas, Metsa tn 11 asuvas kuningriigisaalis.
Lisaks on võimalik jälgida ülekannet internetis.
Lisainfo tel 5660 5611 või veebisaidilt JW.ORG (Meist/Koosolekud)

Nelipühi Kiriku Hiiumaa Eluvee Kogudus

Pühapäeval, 21. jaanuaril kl 11 jumalateenistus Mäe 2, Käina (Käina Noortekeskuses), kl 16 Hea Sõnumi Ring (pühapäevakool vanusele 4–12 aastat). Kõik lapsed on oodatud kaasa lööma!
Info tel 5690 6156.

Riigimeest ja diplomaati
VAINO VÄLJAST
mälestavad
Pühalepa Vanamehed

Tallinna Hiidlaste Selts mälestab sügava kurbusega oma pikaajalist liiget
VAINO VÄLJAST
ja avaldab kaastunnet omastele.

Mälestame auväärset hiidlast
VAINO VÄLJAST
Meie kaastunne lähedastele.
Hiiu Meedia OÜ

Meie siiras kaastunne Leenale
ema
kaotuse puhul.
Leedi ja Aivo

Südamlik tänu Hiiumaa Haigla töötajatele: raviarst dr Tähiste, õed, hooldajad; õpetaja Hüllo-Kristjan Simsonile, Rannapaargu töötajatele ja kõigile, kes meid meie leinas aitasid, lohutasid ja meie kalli, hea pereisa
AGO REMMELKOORE
viimsele puhkepaigale saatsid.
Leinama ja mäletama jäävad
Eha, lapsed, lapselapsed ja lapselapselapsed

Meie kaastunne Igorile ja Elenale ema
MARIA
kaotuse puhul.
Töökaaslased hotellist Sõnajala

Armas Elena, südamlik kaastunne Sulle ja Su perele kalli ema
MARIA KIIVERI
lahkumise puhul.
Malle

Südamlik kaastunne Ellele perega kalli
MAREKI
kaotuse puhul.
Marianne

Avaldame kaastunnet Elle perele poja ja venna
MAREKI
ootamatu surma puhul.
Tiiu lastega

Kallis Helgi!
Siiras kaastunne armsa ema
LIIVI
lahkumise puhul.
Klassikaaslased
Lauka kooli päevilt

Südamlik kaastunne kallile Kajale perega armsa ema ja vanaema
SILVI RÜÜTLI
kaotuse puhul.
Eha, Aavo, Jaanus

TELEKAVA

L 20. JAANUAR

ETV

07.00 Osoon*
07.30 Eesti lipp ümber Albaania (Eesti 2018)*
08.00 Mississippi hääled (Eesti 2023)
08.30 8 mm ELU (Eesti 2015)
09.00 Legend eluajal (Eesti 2023)
09.30 Õnne 13*
10.00 Maahommik
10.45 Ussisõdalased*
11.15 Pealtnägija*
12.10 Ääremaa (Inglise 2015)*
13.45 Laskesuusatamise MK-etapp Antholz-Anterselvas. Paarissegateatesõit
14.45 Usu mind (Eesti 2019)
15.30 Laskesuusatamise MK-etapp Antholz-Anterselvas. Segateatesõit
17.05 Segasummasuvila ratastel*
17.35 Loodusdokk: Superlinnud - tihaste salaelu (Saksa 2022)
18.30 Aktuaalne kaamera
18.45 Eesti Laul 2024. Roosa vaip
19.15 Eesti Laul 2024: Poolfinaal
21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm
21.20 Sport. Sport
21.30 Eesti Laul 2024: Poolfinaal jätkub
22.35 Arthur Newman (USA 2012). Komöödia
00.05 Legend eluajal (Eesti 2023)*
00.30 Kolm meest ja naine (ETV 2023)*
01.30 Mississippi hääled (Eesti 2023)*
02.00 Annika (Inglise 2023)*
02.48 ERR.ee uudised

ETV 2

07.00 Hei, turbod!*
07.20 Okkake ja Nõelake
07.30 Peeter Pikk-kõrv*
07.40 Väike Ana teeb koerust
07.50 Põrsas Peppa*
07.55 Vilda*
08.05 Mina ja Miia*
08.30 Must ja valge koer
08.35 Susapusa Okidos*
08.45 Kui ma suureks saan*
09.00 Lumeinimese poeg (2017)*
10.25 Angelo reeglid*
10.35 Kosmo*
11.00 Elu allpool nulli (Inglise 2022)*
11.45 Armastuse laps (2015)*
15.30 Taani kuninganna Margrethe II - 50 aastat troonil (Taani 2021)*
16.25 Tarmo album: Tõnu Aav (1995)
16.50 Kas maakera on ümmargune? (Eesti 1977)
17.00 LasseMaia detektiivibüroo (Rootsi 2015)
18.15 Angelo reeglid*
18.25 Päev, mil Henri kohtas...?
18.30 Buratino tegutseb jälle (2003)
19.00 Mina ja Miia*
19.25 Aktuaalne kaamera
19.30 Legend eluajal (Eesti 2023)
20.00 Küljetuul (Eesti Telefilm 1983)
21.25 Tõnu Aav. Ilma naljata (2019)
22.25 UUS! Maailmastaar Jonas Kaufmann privaatselt (Saksa 2020)
23.40 Hans Zimmer. Kontsert Prahas (Inglise 2017)
00.40 Ob-la-di, Ob-la-da: Tõnu Aav (ETV 2002)
01.25 Õhtujutt: Kolm põrsakest (1984)
01.47 ERR.ee uudised

KANAL 2

05.30 Mägidoktor
06.30 Mägidoktor
07.30 Smurfid
07.45 Smurfid
08.00 Käpapatrull
08.30 Alvin ja koopaoravad
08.45 Alvin ja koopaoravad
09.00 Monster High
09.30 Meie pere ja muud loomad
10.00 Eestlased Dubais
10.30 Hooaeg
11.00 Võsavinkel*
11.30 Rooli võim
12.00 25 aastat Kanal 2
12.30 Kui vana ma olen?
13.30 Reede ÕHTU!*
15.00 Ma näen su häält*
17.00 Katie Fforde - Harrieti unelm (Saksa 2011)
19.00 Reporter+
19.30 Minu emps on kõvem kokk kui sinu ema
20.30 Öökülaline. Mait Malmsten
21.30 Brokenwoodi mõrvad
23.30 Kaunis naine (USA 1990)
01.45 Tüdruk rongis (USA-India 2016)
03.50 Kui vana ma olen?*
04.45 Postimees.ee
05.00 Reporter+*

TV3

06.00 Lasteka hommik
09.30 Sirjega külla
10.00 Buduaar
10.35 Üks nädal Silvia Ilvesega*
11.40 Üheksakümnendate hitikunnid1*
12.50 Märgatud Eestis*
13.55 Laseri stuudio*
15.00 Stefaniga Armeenias
16.00 Midsomeri mõrvad
18.00 Armastus
19.00 TV3 uudised
19.30 KINO3: Lemmikloomade salajane elu
21.20 KINO3: Kuidas naist õnnelikuks teha (Austraalia 2022). Draamakomöödia
23.50 Joy (USA 2015)
02.30 Midsomeri mõrvad*
04.25 Buduaar*
04.50 Armastus*
05.35 TV3 uudised

P 21. JAANUAR

ETV

07.00 Loodusdokk (Saksa 2022)*
08.00 Mississippi hääled (Eesti 2023)
08.30 8 mm ELU (Eesti 2015)
09.00 Prillitoos
10.00 Hommik Anuga
11.15 Eesti Laul 2024*
12.15 Vigil (Inglise 2023)*
13.15 Laskesuusatamise MK-etapp Antholz-Anterselvas. Meeste 15 km ühisstart
14.15 Vigil (Inglise 2023)*
15.15 Pealtnägija tähed (ETV 2021)
15.30 Laskesuusatamise MK-etapp Antholz-Anterselvas. Naiste 12,5 km ühisstart
16.30 Maahommik*
17.15 OP lood: Maie Orav (ETV 2021)
17.30 Laulu- ja tantsumängud (ETV 2023)
18.30 Aktuaalne kaamera
18.45 Ukraina stuudio
19.15 Ussisõdalased
19.45 Õde Boniface'i mõistatused (Inglise 2022)
20.30 Eesti nüüd siis Vabariik
21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm: Nädal
21.40 Sport. Sport
22.00 Annika (Inglise 2023)
22.50 Ääremaa (Inglise 2015)
00.20 Mississippi hääled (Eesti 2023)*
00.50 8 mm ELU (Eesti 2015)*
01.15 Laulu- ja tantsumängud (ETV 2023)*
02.19 ERR.ee uudised

ETV 2

07.00 Hei, turbod!*
07.10 Peeter Pikk-kõrv*
07.20 Okkake ja Nõelake
07.30 Pingviin Jasper
07.35 Oodo*
07.40 Põrsas Peppa*
07.45 Luise ja Oliver*
07.55 Mina ja Miia*
08.20 Väike nõid Zouk*
08.35 Ella, Oscar ja Huu*
08.45 Claude*
09.00 LasseMaia detektiivibüroo (Rootsi 2015)*
10.15 Peeter Pikk-kõrv*
10.25 Angelo reeglid*
10.30 Lassie*
11.00 Ööloomad (Prantsuse 2017)*
11.55 Maailmastaar Jonas Kaufmann privaatselt (2020)*
13.10 Eesti Laul 2024. Roosa vaip*
13.35 Eesti Laul 2024: Poolfinaal, 1. osa*
15.20 Eesti Laul 2024: Poolfinaal, 2. osa*
16.25 Viimne lahing (ETV 1998)
17.00 Edmondi ja Lucy imevahva talv (Prantsuse 2023). Lastefilm
17.45 Kadunud sokid (Eesti 2023)
18.05 Siilipoiss Giuseppe (Prantsuse-Šveitsi 2022)
18.30 Lunnisaar*
18.35 Lepatriinu ja Musta Kassi imelised lood*
19.00 Mina ja Miia*
19.25 Aktuaalne kaamera
19.30 Teemaõhtu: Täna õhtul... Tõnu Aav (ETV 1983)
20.40 Teemaõhtu. Tähelaev: Tõnu Aav (ETV 2006)
21.55 Teemaõhtu. Laulab Tõnu Aav (1973)
22.05 Teemaõhtu. Estraaditähestik: Tõnu Aav (ETV 1976)
22.50 Teemaõhtu. Mäng (ETV 1996)
23.35 Windermere'i lapsed (2020)
01.05 Missioon (ETV 1989)
02.17 ERR.ee uudised

KANAL 2

05.30 Mägidoktor
06.30 Mägidoktor
07.30 Smurfid
07.45 Smurfid
08.00 Käpapatrull
08.30 Alvin ja koopaoravad
08.45 Alvin ja koopaoravad
09.00 Barbie maagiline seiklus
09.30 Papsid*
10.30 Minu emps on kõvem kokk kui sinu ema*
11.30 Kolm naist karavanis. Itaalia*
12.30 Kas lööme käed?
13.00 Nancy Drew ja varjatud trepp (USA 2019). Seiklusfilm
15.00 Roaldi retked*
16.00 Minu Tallinn
17.00 Kodu mägedes
19.00 Reporter+
19.30 Kuldvillak
20.05 Võsaga Vietnamis
20.35 Ma näen su häält
22.40 CSI: Vegas
23.35 Lennuplaan (Flightplan, USA 2005). Põnevusdraama
01.35 Maksimumkaristus (USA 2012)*. Märul
03.25 Mida toob aasta 2024?*
04.15 Roaldi retked*
05.05 Postimees.ee

TV3

06.00 UglyDolls: Kolenukud. Film (Hiina-Kanada-USA)
07.40 Lasteka hommik
09.30 Lemmikloomade salajane elu (Jaapani 2016)*
11.20 Musta kivi saladus*
12.25 Maitserännak Eestis*
13.25 Aerutades Alaskale*
14.25 Stop!
15.00 Üle ja ümber: Autoga Kolumbias*
16.00 Midsomeri mõrvad
18.00 Armastus
19.00 TV3 uudised
19.30 Tantsud tähtedega
22.00 KINO3: Agent Salt (USA 2010). Põnevik
00.05 Politseipere
01.05 Midsomeri mõrvad*
03.10 Maitserännak Eestis*
04.15 Stop!*
04.45 TV3 uudised
05.15 Armastus*

E 22. JAANUAR

ETV

06.55 Terevisioon
09.05 Surm paradiisis (Inglise 2021)*
10.05 Terevisioon*
12.15 Hommik Anuga*
13.30 Ukraina stuudio*
14.00 Klassiga väkke (ETV 2023)
14.45 Ühe pere muusika: Neeme ja Marten Kuningas (ETV 2023)
15.30 OP lood: Boba viiul Eesti imelapse käes
15.40 Charité: Maailma valgus (Saksa 2017)
16.30 Õnne 13 (Eesti 2015)
17.00 Aktuaalne kaamera
17.05 Solsidan (Rootsi 2023)
17.30 Surm paradiisis (Inglise 2021)
18.30 Aktuaalne kaamera
19.00 Ringvaade
20.00 Segasummasuvila ratastel
20.30 Osoon
21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm
21.30 Sport
21.40 Välisilm
22.10 Välisilma dokk: Hamas (Prantsuse 2023)
23.10 Õde Boniface'i mõistatused*
00.00 Ringvaade*
00.55 Solsidan (Rootsi 2023)*
01.20 Charité (Saksa 2017)*
02.13 ERR.ee uudised

ETV 2

07.00 Hommiku-Hannes*
07.10 Peeter Pikk-kõrv*
07.25 Lepatriinu ja Musta Kassi imelised lood*
07.45 Väike nõid Zouk*
07.55 Põrsas Peppa*
08.00 Pingviin Jasper*
08.10 Põrsas Peppa*
08.15 Angelo reeglid*
08.20 Indiaanipoiss Yakari*
08.35 Lassie*
09.00 Ringvaade*
10.00 Armastuse laps (Austraalia 2017)
10.45 Raamatupood (Inglise 2002)*
11.10 Planeedipäästjad (2021)*
11.40 Päeva püük*
12.05 Valgele mäele (Eesti 2019)*
12.35 Hans Zimmer. Kontsert Prahas (Inglise 2017)*
13.37 ERR.ee uudised
15.30 Kohtume Pariisis
15.55 Kapten Stella
16.00 Hei, turbod!
16.10 Ella, Oscar ja Huu
16.20 Kriipsu Juku kodu
16.25 Päev, mil Henri kohtas...?
16.30 NOVA
16.45 Hommiku-Hannes
16.55 Vegesaurused
17.00 Indiaanipoiss Yakari
17.10 Peeter Pikk-kõrv
17.25 Põrsas Peppa
17.30 Lepatriinu ja Musta Kassi imelised lood
17.50 Angelo reeglid
18.00 Luise ja Oliver
18.10 Oodo
18.15 Claude
18.30 NOVA*
18.45 Planeedipäästjad (Eesti 2021)
19.15 Kultuuriuudised
19.25 Aktuaalne kaamera
19.30 Raamatupood (Inglise 2004)
20.00 AegRuum. Eatute saladused: Meeled (2023)
20.50 Aegluubis maailm: Uus-Meremaa
21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm
21.30 Päeva püük
22.00 Plekktrumm
22.45 Elukaaslased (Inglise 2023)
23.10 Kinoklassika: Lautrec (1998)*
01.10 Viimne lahing (ETV 1998)*.
01.50 ERR.ee uudised

KANAL 2

05.45 Reporter+*
06.15 Tallinna uudised*
06.30 Telehommik
09.05 Tallinna uudised*
09.20 Võsavinkel
09.50 Telehommik*
12.30 Minu Tallinn*
13.30 Kodus ja võõrsil*
14.00 Doktor imetegija
14.55 Postimehe uudised
15.00 Vana silla saladus
15.55 Postimehe uudised
16.00 Armastuse hind
16.55 Postimehe uudised
17.00 Mägipäästjad
17.55 Postimehe uudised
18.00 Viimane võmm
19.00 Reporter
20.00 15 küsimust
20.30 Kuuuurija. Uus hooaeg!
21.30 Õhtu!
22.30 Versailles
23.40 NCIS: Kriminalistid
01.40 Õhtu!*
02.35 Versailles*
03.40 Postimees.ee
04.15 Minu kodu on parim

TV3

06.00 TV3 uudised
06.30 Trollid
07.30 Hr Peabody ja Shermani sõu
08.00 Jänku Juss
08.30 Stuudio
09.05 Kaks kanget Tansaanias
10.10 Sajandi armastus*
11.20 Jimi maailm
11.55 Armastus*
12.55 Armastus*
13.50 Kiirabi
14.55 Kirgede torm
16.05 Iseseisev naine
17.10 Sajandi armastus
18.30 TV3 uudised
19.30 Stuudio
20.00 Märgatud Eestis
21.00 Raport
21.30 KINO3: Agent 007: Dr No
00.00 Stumptown
01.00 Kuidas naist õnnelikuks teha*
03.20 Märgatud Eestis*
04.15 TV3 uudised
05.10 Kirgede torm*

T 23. JAANUAR

ETV

06.55 Terevisioon
09.05 Surm paradiisis (Inglise 2021)*
10.05 Terevisioon*
12.15 Ajavaod. Ärimehed: Lille kohvik (ETV 2014)
12.45 Välisilm*
13.15 Tööröövikud (ETV 2019)
13.45 Osoon*
14.15 Kosmosest Eestisse. Astronaut Nicole Aunapu Mann (ETV 2023)
15.00 8 mm ELU (Eesti 2015)*
15.30 Kirjanike radadel Richard E. Grantiga (Inglise 2021)*
16.30 Õnne 13 (Eesti 2015)
17.00 Aktuaalne kaamera
17.05 Minu pere (Inglise 2002). Komöödiasari
17.35 Surm paradiisis (Inglise 2021)
18.30 Aktuaalne kaamera
19.00 Ringvaade
20.00 Impulss
21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm
21.30 Sport
21.40 Esimene stuudio
22.05 Tantsutüdrukud (Taani 2023)
22.50 Plekktrumm*
23.35 Ringvaade*
00.35 Minu pere (Inglise 2002)*
01.05 Sissi jälgedel Veneetsias (Austria 2020)
01.51 ERR.ee uudised

ETV 2

07.00 Hommiku-Hannes*
07.10 Peeter Pikk-kõrv*
07.25 Hei, turbod!*
07.35 Ella, Oscar ja Huu*
07.45 Lepatriinu ja Musta Kassi imelised lood*
08.05 Claude*
08.20 Põrsas Peppa*
08.25 Luise ja Oliver*
08.35 Oodo*
08.45 NOVA*
09.00 Ringvaade*
10.00 Armastuse laps (Austraalia 2017)
10.45 Raamatupood (Inglise 2004)*
11.10 Planeedipäästjad (2021)*
11.40 Päeva püük*
12.05 Küljetuul (Eesti Telefilm 1983)*
13.16 ERR.ee uudised
15.30 Kohtume Pariisis
15.55 Kapten Stella
16.00 Hei, turbod!
16.10 Ideefix
16.20 Puuonni lood
16.30 NOVA
16.40 Hommiku-Hannes
16.55 Vegesaurused
17.00 Indiaanipoiss Yakari
17.15 Peeter Pikk-kõrv
17.25 Põrsas Peppa
17.30 Lepatriinu ja Musta Kassi imelised lood
17.50 Angelo reeglid
18.00 Vilda. Viimane
18.10 Oodo
18.15 Claude
18.30 NOVA*
18.45 Planeedipäästjad (Eesti 2021)
19.15 Kultuuriuudised
19.25 Aktuaalne kaamera
19.30 Raamatupood (Inglise 2004)
19.55 Eesti imelised maamärgid: Kõinastu laid (2022)
20.00 Tsivilisatsiooni saladused (2021)
21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm
21.30 Päeva püük
22.00 Killud: Anna Roberta. Estonia esitantsija
22.30 DocPoint. Ämmaemandad (2022)
23.20 Elukaaslased (Inglise 2023)*
23.45 Maailmakino: Rohkem kui kunagi varem*
01.50 ERR.ee uudised

KANAL 2

05.15 Reporter*
06.15 Tallinna uudised*
06.30 Telehommik
09.05 Tallinna uudised*
09.20 15 küsimust*
09.50 Telehommik*
12.30 Kuuuurija*
13.30 Kodus ja võõrsil*
14.00 Doktor imetegija
14.55 Postimehe uudised
15.00 Vana silla saladus
15.55 Postimehe uudised
16.00 Armastuse hind
16.55 Postimehe uudised
17.00 Mägipäästjad
17.55 Postimehe uudised
18.00 Viimane võmm
19.00 Reporter
20.00 15 küsimust
20.30 Kolm naist karavanis
21.30 Õhtu!
22.30 Krimi
23.00 Versailles
00.05 NCIS: Kriminalistid
01.00 Naistevangla
02.05 Õhtu!*
03.00 Versailles*
04.00 Postimees.ee
04.05 Minu kodu on parim

TV3

06.00 TV3 uudised
07.00 Trollid
07.30 Hr Peabody ja Shermani sõu
08.15 Jänku Juss
08.30 Stuudio
09.05 Kaks kanget Tansaanias
10.10 Sajandi armastus*
11.25 Jimi maailm
12.00 Märgatud Eestis*
13.05 Sepo, sõbrad ja Eesti talud
13.50 Kiirabi
14.55 Kirgede torm
16.05 Iseseisev naine
17.10 Sajandi armastus
19.30 Stuudio
20.00 Sotid selgeks
20.30 Laseri stuudio
21.30 KINO3: Bourne'i pärand
00.20 Berliin
01.25 Laseri stuudio*
02.25 Sotid selgeks*
02.55 Kaks kanget Tansaanias*
03.55 Stuudio*
04.15 TV3 uudised
05.10 Kirgede torm*

K 24. JAANUAR

ETV

06.55 Terevisioon
09.05 Surm paradiisis (Inglise 2021)*
10.05 Terevisioon*
12.15 Segasummasuvila ratastel*
12.45 Elu lugu: Aita Vaher (ETV 2022)
13.05 Esimene stuudio*
13.30 Tööröövikud (ETV 2019)
14.00 Impulss*
15.00 Plekktrumm*
15.45 Tantsutüdrukud (Taani 2023)*
16.30 Õnne 13 (Eesti 2015)
17.00 Aktuaalne kaamera
17.05 Minu pere (Inglise 2002)
17.35 Surm paradiisis (Inglise 2021)
18.30 Aktuaalne kaamera
19.00 Ringvaade
20.00 Eesti imelised aastaajad
20.05 Pealtnägija
20.55 Tähelepanu! Tegemist on teadusega
21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm
21.30 Sport
21.40 Esimene stuudio
22.05 Üksi ja üheskoos. Kersti Kreismann ja Andres Raag (ETV 2022)
23.05 Kuningakoja saladused (Inglise 2019). Doksari
23.50 Ringvaade*
00.50 Minu pere (Inglise 2002)*
01.20 Miks mitte?! (Eesti 2018)
01.50 ERR.ee uudised

ETV 2

07.00 Hommiku-Hannes*
07.10 Peeter Pikk-kõrv*
07.25 Indiaanipoiss Yakari*
07.40 Ideefix*
07.45 Lepatriinu ja Musta Kassi imelised lood*
08.10 Claude*
08.20 Põrsas Peppa*
08.25 Oodo*
08.35 Angelo reeglid*
08.45 NOVA*
09.00 Ringvaade*
10.00 Armastuse laps (2017)
10.40 Raamatupood (Inglise 2004)*
11.05 Planeedipäästjad (2021)*
11.35 Päeva püük*
12.00 Riigikogu infotund
14.00 Otse uudistemajast
14.33 ERR.ee uudised
15.30 Kohtume Pariisis
15.55 Kapten Stella
16.00 Hei, turbod!
16.10 Ideefix
16.20 Puuonni lood
16.30 NOVA
16.45 Hommiku-Hannes
16.55 Riuklikud loomad
17.00 Väike nõid Zouk
17.10 Peeter Pikk-kõrv
17.25 Põrsas Peppa
17.30 Lepatriinu ja Musta Kassi imelised lood
17.50 Angelo reeglid
18.00 Lunnisaar
18.05 Oodo
18.15 Luka lustisõidurong (2015)
18.30 NOVA*
18.45 Planeedipäästjad (2021)
19.15 Kultuuriuudised
19.25 Aktuaalne kaamera
19.30 Raamatupood (Inglise 2004)
19.55 Eesti imelised maamärgid: Raademetsa mänd (Eesti 2022)
20.00 Serengeti
21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm
21.30 Päeva püük
22.00 Vestlused sõpradega (2022)
22.45 Vestlused sõpradega
23.30 Otse uudistemajast*
23.55 Vere taga (2019)
01.25 Killud: Anna Roberta*
01.59 ERR.ee uudised

KANAL 2

05.15 Reporter*
06.15 Tallinna uudised*
06.30 Telehommik
09.05 Tallinna uudised*
09.20 15 küsimust*
09.50 Telehommik*
12.30 Kolm naist karavanis*
13.30 Kodus ja võõrsil*
14.00 Doktor imetegija
14.55 Postimehe uudised
15.00 Vana silla saladus
15.55 Postimehe uudised
16.00 Armastuse hind
16.55 Postimehe uudised
17.00 Mägipäästjad
17.55 Postimehe uudised
18.00 Viimane võmm
19.00 Reporter
20.00 15 küsimust
20.30 Papsid
21.30 Õhtu!
22.30 Versailles
23.40 NCIS: Kriminalistid
00.35 Naistevangla
01.45 Õhtu!*
02.40 Versailles*
03.45 Postimees.ee
04.15 Minu kodu on parim

TV3

06.00 TV3 uudised
07.00 Trollid
07.30 Hr Peabody ja Shermani sõu
08.00 Jänku Juss
08.15 Jänku Juss
08.30 Stuudio
09.05 Kaks kanget Tansaanias
10.10 Sajandi armastus*
11.25 Jimi maailm
12.00 Laseri stuudio*
13.05 Sepo, sõbrad ja Eesti talud
13.50 Kiirabi
14.55 Kirgede torm
16.05 Iseseisev naine
17.10 Sajandi armastus
18.30 TV3 uudised
19.30 Stuudio
20.00 Suur lotokolmapäev
21.00 90ndate Eesti hitikunnid
22.00 Merivälja
23.00 Üksikvanem
00.10 Agent Salt*
02.15 Suur lotokolmapäev*
03.15 90ndate Eesti hitikunnid*
04.15 TV3 uudised
05.10 Kirgede torm*

N 25. JAANUAR

ETV

06.55 Terevisioon
09.05 Surm paradiisis (Inglise 2021)*
10.05 Terevisioon*
12.15 Pealtnägija*
13.05 Esimene stuudio*
13.30 Tööröövikud (ETV 2019)
14.00 Maahommik*
14.45 TeadusEST: Nutikas Ida-Virumaa (ETV 2021)
15.15 Kuningakoja saladused (Inglise 2019)*
16.00 Eesti nüüd siis Vabariik: EnsV kaadri taga*
16.30 Õnne 13 (Eesti 2015)
17.00 Aktuaalne kaamera
17.05 Minu pere (Inglise 2002)
17.35 Surm paradiisis (Inglise 2021)
18.30 Aktuaalne kaamera
19.00 Ringvaade
20.00 OP
21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm
21.30 Sport
21.40 Esimene stuudio
22.05 Kirjanike radadel Richard E. Grantiga (Inglise 2021)
23.05 Eesti lipp ümber Albaania (Eesti 2018)
23.35 Pealtnägija*
00.25 Ringvaade*
01.20 Minu pere (Inglise 2002)*
01.50 Reisile minuga: Costa del Sol (Eesti 2019). Reisisari
02.22 ERR.ee uudised

ETV 2

07.00 Hommiku-Hannes*
07.10 Peeter Pikk-kõrv*
07.25 Indiaanipoiss Yakari*
07.40 Ideefix*
07.45 Lepatriinu ja Musta Kassi imelised lood*
08.10 Luka lustisõidurong*
08.20 Põrsas Peppa*
08.25 Oodo*
08.35 Väike nõid Zouk*
08.45 NOVA*
09.00 Ringvaade*
10.00 Armastuse laps (Austraalia 2017)
10.45 Raamatupood (Inglise 2004)*
11.10 Planeedipäästjad (2021)*
11.40 Päeva püük*
12.05 Killud: Anna Roberta*. Estonia esitantsija
12.35 Tsivilisatsiooni saladused (Inglise 2021)*
13.32 ERR.ee uudised
15.30 Kohtume Pariisis
15.55 Kapten Stella
16.00 Zombi Lars
16.30 NOVA
16.45 Hommiku-Hannes
16.55 Riuklikud loomad
17.00 Väike nõid Zouk
17.10 Peeter Pikk-kõrv
17.20 Põrsas Peppa
17.30 Kosmo
17.55 Susapusa Okidos
18.05 Mina ja Miia
18.30 NOVA*
18.45 Pärimuzoon: Regilaulune algus (Eesti 2017)
19.15 Kultuuriuudised
19.25 Aktuaalne kaamera
19.30 Raamatupood (Inglise 2004)
19.55 Eesti imelised maamärgid: Soontagana maalinn (Eesti 2022)
20.00 Elu allpool nulli (Inglise 2022)
20.45 Osooni lood: Tindipüük (ETV 2022)
21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm
21.30 Päeva püük
22.00 Kultuuristuudio. Arutelu
22.30 Maailmakino: Ainult loomad (2019)
00.20 Vestlused sõpradega (2022)*
01.10 DocPoint. Ämmaemandad (2022)*
02.00 Kultuuristuudio. Arutelu*
02.36 ERR.ee uudised

KANAL 2

05.15 Reporter*
06.15 Tallinna uudised*
06.30 Telehommik
09.05 Tallinna uudised*
09.20 15 küsimust*
09.50 Telehommik*
12.30 Papsid*
13.30 Kodus ja võõrsil*
14.00 Doktor imetegija
14.55 Postimehe uudised
15.00 Vana silla saladus
15.55 Postimehe uudised
16.00 Armastuse hind
16.55 Postimehe uudised
17.00 Mägipäästjad
17.55 Postimehe uudised
18.00 Viimane võmm
19.00 Reporter
20.00 15 küsimust
20.30 Roaldi retked: Helena Victoria Kirss
21.30 Õhtu!
22.30 Versailles
23.40 NCIS: Kriminalistid
00.35 Naistevangla
01.45 Õhtu!*
02.40 Versailles*
03.45 Postimees.ee
04.15 Minu kodu on parim

TV3

06.00 TV3 uudised
07.00 Trollid
07.30 Hr Peabody ja Shermani sõu
08.00 Jänku Juss
08.30 Stuudio
09.05 Suur lotokolmapäev*
10.10 Sajandi armastus*
11.25 Jimi maailm
12.00 90ndate Eesti hitikunnid*
13.05 Sepo, sõbrad ja Eesti talud
13.50 Kiirabi
14.55 Kirgede torm
16.05 Iseseisev naine
17.10 Sajandi armastus
18.30 TV3 uudised
19.30 Stuudio
20.00 Musta kivi saladus
21.00 Üle ja ümber: Autoga Kolumbias
22.05 KINO3: Jurassic World (2015)
00.45 Riviera
01.50 Üle ja ümber: Autoga Kolumbias*
02.50 Kaks kanget Tansaanias*
03.50 Stuudio *
04.15 TV3 uudised
05.10 Kirgede torm*

R 26. JAANUAR

ETV

06.55 Terevisioon
09.05 Surm paradiisis (Inglise 2021)*
10.05 Terevisioon*
12.15 Prillitoos*
13.15 Esimene stuudio*
13.40 OP*
14.40 Arthur Newman (USA 2012)*
16.10 Maahommiku lood: Raikküla mõis (ETV 2019)
16.30 Õnne 13 (Eesti 2015)
17.00 Aktuaalne kaamera
17.05 Minu pere (Inglise 2002)
17.35 Surm paradiisis (Inglise 2021)
18.30 Aktuaalne kaamera
19.00 UUS! Tartu 2024. Avatseremoonia
20.30 Ühe maja lugu: Eesti Üliõpilaste Seltsi kodu (ETV 2021)
21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm
21.30 Sport
21.40 Krimireede: Vigil (Inglise 2023)
22.40 Krimireede: Vigil
23.35 Polli päevikud (Austria-Eesti-Saksa 2010)
01.45 Ussisõdalased*
02.15 Minu pere (Inglise 2002)*
02.46 ERR.ee uudised

ETV 2

07.00 Hommiku-Hannes*
07.10 Peeter Pikk-kõrv*
07.25 Kosmo*
07.50 Põrsas Peppa*
07.55 Päev, mil Henri kohtas...?
08.00 Väike nõid Zouk*
08.10 Susapusa Okidos*
08.25 Peeter Paani uued seiklused
08.45 NOVA*
09.00 Ringvaade*
10.00 Armastuse laps (Austraalia 2017)
10.40 Raamatupood (Inglise 2004)*
11.05 Pärimuzoon: Regilaulune algus (Eesti 2017)*
11.35 Päeva püük*
12.00 Kultuuristuudio. Arutelu*
12.30 AegRuum. Eatute saladused (Inglise-Hiina 2023)*
13.27 ERR.ee uudised
14.15 LasseMaia detektiivibüroo (Rootsi 2015)*
15.30 Ninjakunstnik
16.00 Zombi Lars
16.30 Kui ma suureks saan*
16.40 Hommiku-Hannes
16.55 Vegesaurused
17.00 Väike nõid Zouk
17.10 Peeter Pikk-kõrv
17.20 Põrsas Peppa
17.30 Lassie
17.55 Susapusa Okidos
18.05 Mina ja Miia
18.30 Kui ma suureks saan
18.40 Vägev värk!
18.45 Pärimuzoon: Torupilli jõud (2017)
19.15 Kultuuriuudised
19.25 Aktuaalne kaamera
19.30 Raamatupood (Inglise 2004)
20.00 Taani kuninganna Margrethe II - 50 aastat troonil (Taani 2021)
21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm
21.30 Päeva püük
22.00 Valgele mäele (Eesti 2019)
22.30 Kinoklassika: Allakäik (2004)
01.00 Vestlused sõpradega (2022)*
01.45 Vere taga (2019)*
03.10 Valgele mäele (Eesti 2019)*
03.45 ERR.ee uudised

KANAL 2

05.15 Reporter*
06.15 Tallinna uudised*
06.30 Telehommik
09.05 Tallinna uudised*
09.20 15 küsimust*
09.50 Telehommik*
12.30 Roaldi retked*. Helena Victoria Kirss
13.30 Kodus ja võõrsil*
14.00 Doktor imetegija
14.55 Postimehe uudised
15.00 Vana silla saladus
15.55 Postimehe uudised
16.00 Armastuse hind
16.55 Postimehe uudised
17.00 Mägipäästjad
17.55 Postimehe uudised
18.00 Viimane võmm
19.00 Reporter
20.00 Võsavinkel
20.30 Reede ÕHTU!
22.00 Lõbus perekond (Armeenia-Eesti 2019). Komöödia
00.00 Sinu küljes kinni (USA 2003). Komöödia
02.15 Krimi*
02.45 Postimees.ee
03.30 Minu kodu on parim
04.30 Reporter*

TV3

06.00 TV3 uudised
07.00 Trollid
07.30 Hr Peabody ja Shermani sõu
08.00 Jänku Juss
08.30 Stuudio
09.05 Kaks kanget Tansaanias
10.10 Sajandi armastus*
11.25 Jimi maailm
11.55 Musta kivi saladus*
12.55 Üle ja ümber: Autoga Kolumbias*
13.50 Kiirabi
14.55 Kirgede torm
17.10 Sajandi armastus
18.30 TV3 uudised
19.30 Stuudio
20.00 Maitserännak Eestis
21.00 Üks nädal Silvia Ilvesega
22.00 KINO3: Ted 2
00.35 Kuum pirukas: Klassikokkutulek (USA 2012)
03.00 Üks nädal Silvia Ilvesega*
03.50 Stuudio*
04.15 TV3 uudised
05.10 Kirgede torm*

MEELELAHUTUS

HOROSKOOP

19. JAANUAR – 25. JAANUAR 2024

JÄÄR *21. märts – 19. aprill*
Õhus on pinget omajagu. Töises vallas võid tunda tugevat konkurentsi ja vajadust enda tahet läbi suruda. Uuel nädalal tõusevad fookusesse sõprus- ja koostöösuhete teemad, jutuajamised on vägagi tähenduslikud.

SÕNN *20. aprill – 20. mai*
Tähelepanu on suuresti töö ja karjääri teemal, õhkkond on kõike muud kui rahulik. Ette võib tulla vaidlemist ja võimuvõitlust. Võid tunda, et vajad suuremat muudatust, aga seda ei tohi mõtlematult teha.

KAKSIKUD *21. mai – 21. juuni*
Ilmselt on see nädal omalaadne ja rutiinivaba. Võid saada huvitavat infot, mis annab impulsi oma tegevust ümber korraldada. Sulle võidakse pakkuda uutmoodi tööülesandeid või saad osa võtta muljetavaldavast koolitusest.

VÄHK *22. juuni – 22. juuli*
Armastus on elus kõige tähtsam! Oled valmis oma õnne nimel mõndagi ette võtma. Sa tead, millised on su ootused ja väljendad neid julgelt. Kui silmapiiril on keegi, kellega tutvust arendada soovid, oled südikalt ise algataja.

LÕVI *23. juuli – 22. august*
Väga põnev nädal suhete vallas! Isegi kui sa põnevust ja vaheldust ei otsi, võib keegi sind justkui muuseas kaasa tõmmata seikluste keerisesse. Kipud tegutsema esimese emotsiooni ajel, tagajärgedele mõtlemata.

NEITSI *23. august – 22. september*
Sisemine pinge võib olla suur, mingid tähtsad mõtted ei anna sulle rahu. Muretsed kas pere- või tööasjade pärast. Oluline on iseennast säästa ja leida võimalusi pingete vabastamiseks.

KAALUD *23. september – 23. oktoober*
Sinu jaoks oluliste isikute kummaline käitumine võib sinus tugevaid emotsioone tekitada. Võid tunda, et tahaksid teiste inimeste elu korda teha, aga tuleb tunnistada, et kõik ei sõltu sinust. Püsi enda vastutuse piires.

SKORPION *24. oktoober – 21. november*
Nädalavahetusel sinuni jõudev info võib olla oluline ja tähenduslik. Tekkida võivad sügavad taipamised või siis saab teatavaks seni hästi hoitud saladus. Ära õpeta ega kritiseeri teisi, keskendu enda hinges toimuvale.

AMBUR *22. november – 21. detsember*
Küllap paned rõhku äriasjade ajamisele. Seda tehes oled jõuline, aga nappima kipub taktitunnet. Kui sulle miski ei meeldi, ütled selle ka ilustamata välja, mis ei pruugi läbisaamisele teiste inimestega hästi mõjuda.

KALJUKITS *22. detsember – 19. jaanuar*
Käes on otsustavad hetked. Kui tunned end rahutuna ja pinges, tuleb süda rindu võtta ja midagi olulist muuta. Mõnes mõttes võib see tähendada tundmatusse astumist. Ole julge ja usalda täielikult oma südame häält.

VEEVALAJA *20. jaanuar – 18. veebruar*
On eriline aeg, mil taevase energia muutumine sind sügavalt puudutab – nii Päike kui Pluuto liiguvad Veevalaja märki. Algamas on periood, mis toob võimalusi olulisteks arenguteks – jälgi märke ja kuula oma südame häält!

KALAD *19. veebruar – 20. märts*
Õhus on tähenduslikkust ja tihedat energiat, uus ja huvitav põimub kummalisel moel vana ja järeleproovituga. Võimalik, et sa ei mõista veel päris hästi, mis su hinges toimub, aga tajud, et see on oluline. Anna endale aega.

Koostanud Maria Angel,
maria.angel@eestihoroskoop.ee

RISTSÕNA

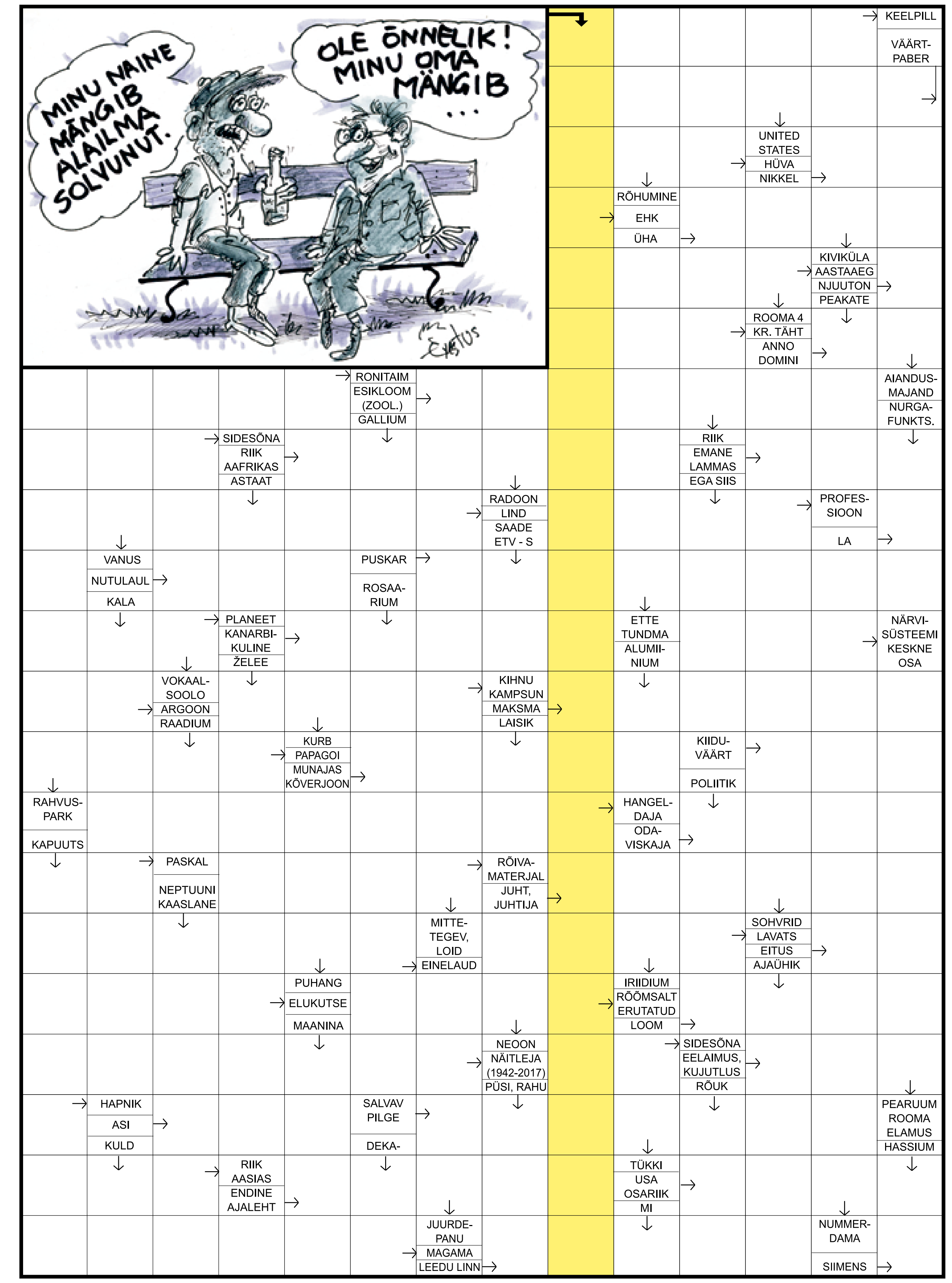

12. jaanuari ristsõna õige vastus oli „...SOOVITE SAIA HEROIINIGA?!“ Õigeid vastuseid saabus 55. Auhinnapitsa võitis **Helle Viljaste.**

Tänase ristsõna lahendusi ootame teisipäevaks, 23. jaanuariks Hiiu Lehe toimetusse Kärdlas Vabrikuväljak 1, 92411, **e-posti aadressile ristsona@hiiuleht.ee** või lehe toimetuse postkasti. Vastusele palume lisada ees- ja perekonnanime.

Ristsõna lahendajate vahel loositakse välja Roograhu pitsa.

Roograhu Sadam

SUDOKU

		7			2			
		9						
8				4				6
3				1			2	
	8					1		
6							5	
			5		6			3
					9	2		
1			3			6		7

						3		
		6	8				9	2
						4	8	
			3	1		9		
3				6				
2							7	
		8			4			
4	2				1			
5			7	8		1	6	

			9	4	7			
							8	5
	4	6						
	8	3				2		
					6	3		
		7			5			6
4	1		3	7				
2				1				
						9		2

MÄLUMÄNG

1. Maailma esimene edukas südamesiirdamine toimus USAs aastal 1967. Tegelikult tehti esimene südamesiirdamine inimesele juba kolm aastat varem. Patsiendile Boyd Rush-ile siirdatud süda tuksus tema rinnus vaid ühe tunni. Kes oli selle siirdamise doonoriks?
2. Eesti hoiab oma 2 222 saarega (osadel andmetel 2 355) maailmas selles nimistus 16. kohta. Kanada, oma 52 455 saarega, on selles nimistus neljas. Esikolmiku leiame ühest konkreetsest piirkonnast. Seda nimistut kroonib riik, mille saarte arvuks on loendatud 267 570 saart, millest *ca* tuhandel saarel on elu ja seal elab 17% kogu riigi rahvastikust. Mis riik?
3. See ajalooline piirkonna- ja kunagine maakonnakeskus hakkas asulana kujunema välja 15. sajandil, sealse mungakloostri ümber. 1939. a toimus linnas tulekahju, mis on 20. saj Eesti üks suuremaid rahuajal toimunud tulekahjusid. Mis linnast käib jutt?

Küsimused koostas Jan Ignahhin ja need kõlasid Kärdla mälumängu XII hooaja IV voorus.

Vastused: 1. Šimpans; 2. Rootsi; 3. Petseri.

ILM

Allikas: *www.ilmateenistus.ee*

REEDE, 19. jaanuar

Mitmel pool on lumehooge ja tuiskab. Puhub lääne- ja edelatuul 8–14, puhanguti kuni 19 m/s, pärastlõunal pöördub saartelt alates läänekaarde. Õhutemperatuur on 0..-6, õhtul kohati -10°C.

LAUPÄEV, 20. jaanuar

Pilves selgimistega ilm. Kohati sajab lund. Puhub valdavalt põhjakaare tuul 3–8, Liivi lahe ümbruses puhanguti 12 m/s. Õhutemperatuur on -4..-11, kohati kuni -13°C.

PÜHAPÄEV, 21. jaanuar

Pilves ilm. Saartele jõuab lumesadu, tuiskab. Saartel sajab ka lörtsi ja on jäidet. Puhub lõuna- ja edelatuul 10–15, puhanguti 20 m/s. Õhutemperatuur -1..+1°C.

KUHU MINNA

Kuulutused: 463 2199, *kuulutused@hiiuleht.ee*
Reklaam: 463 2198, *irina.sarapuu@hiiuleht.ee*

REEDE, 19. JAANUAR

17.00–19.00 Tähtede lava Kärdla muusikakoolis. 37 Hiiumaa noort solisti (vanuses 3–13) panevad oma hääled kõlama.
19.00 Kork kutsub külla: jututuba Alar Volmeriga Šampanjabaaris Kork. Oodatud on kõik purjetajad, hingelt merelised ja spordihuvilised!

LAUPÄEV, 20. JAANUAR

10.00–13.00 Batuudid ja pannakad Kõrgessaare Vaba Aja keskuses.
18.00 Hispaania mullid talvisel Hiiumaal Šampanjabaaris Kork.

TEISIPÄEV, 23. JAANUAR

12.45 Kontsert-jutustus mudilastele „Sipsik“ Käina Huvi-ja Kultuurikeskuses.
16.00–17.00 Hiiumaa ettevõtlike naiste kohtumine Hiiumaa Arenduskeskuse II korruse seminariruumis.
18.00–19.30 Töötuba „Ajakillud“ Suuremõisa keraamikakojas.

KOLMAPÄEV, 24. JAANUAR

18.00 Kassari külaülikool: Riho Lutter&Helgi Põllo „Köler, Kross ja Tamm“ Kassari rahvamajas.

NELJAPÄEV, 25. JAANUAR

19.00–20.30 „Kõbus ja lõbus“ Pille Pürgi autobiograafiline etendus Kärdla Kultuurikeskuses. Kaasa teeb Toomas Lunge.

REEDE, 26. JAANUAR

18.00–19.00 Klaverikontsert: Nariman Amiraslan Käina Huvi- ja Kultuurikeskuses.

LAUPÄEV, 3. VEEBRUAR

18.00–19.30 Koolitants 2024 Hiiumaa maakondlik tantsupäev Kärdla Kultuurikeskuses.

SPORT

REEDE, 19. JAANUAR

18.00 Bowlingu Kuu Kiirturniir. 4-liikmelised tiimid, korraga peal 4 võistkonda. Vajalik võistkond eelregistreerida. Info tel 5656 0716.

LAUPÄEV, 20. JAANUAR

11.00 100 suusatundi Paluküla terviserajal. Hiiumaa tasuta suusatund toimub instruktor Alari Remmelgu eestvedamisel.

27.–28. JAANUAR

Korvpalliturniir KÄRDLA CUP 2024 Hiiumaa Spordikeskuses.

PÜHAPÄEV, 28. JAANUAR

11.00–13.00 Aktiivne Algus liikumispühapäev 1.–8. aastastele lastele Hiiumaa Spordikeskuse kergejõustikuala.

TEISIPÄEV, 30. JAANUAR

18.00–19.30 Noorte ujumisvõistluste karikasari „Aasta ujuja 2023/2024“ Käina ujulas.

KOLMAPÄEV, 31. JAANUAR

18.00 Ronimisvõistluste karikasari „Noor Tipu Tegija 2023/2024“ Elamuskeskuses Tuuletorn.

KINO

REEDE, 19. JAANUAR

10.00 „Puhas õnn“ Kärdla kinosaalis.
18.00 „Müsteerium Veisemäe kiirrongil“ Kärdla kinosaalis.
19.30 „Üks elu“ Kärdla kinosaalis.

PÜHAPÄEV, 21. JAANUAR

14.30 „Müsteerium Veisemäe kiirrongil“ Kärdla kinosaalis.
16.00 „Puhas õnn“ Kärdla kinosaalis.
18.00 „Üks elu“ Kärdla kinosaalis.

ESMASPÄEV, 22. JAANUAR

18.00 „Puhas õnn“ Kärdla kinosaalis.

KOLMAPÄEV, 24. JAANUAR

17.30 „Müsteerium Veisemäe kiirrongil“ (*Viimast korda!*) Kärdla kinosaalis.
19.00 „Üks elu“ (*Viimast korda!*) Kärdla kinosaalis.

REEDE, 26. JAANUAR

10.00 „Vara küps“ Kärdla kinosaalis.
18.00 „Õpetaja Milleri lemmik“ Kärdla kinosaalis.
20.00 „Ferrari“ Kärdla kinosaalis.

PÜHAPÄEV, 28. JAANUAR

14.00 „Vara küps“ Kärdla kinosaalis.
16.00 „Õpetaja Milleri lemmik“ Kärdla kinosaalis.
18.00 „Ferrari“ Kärdla kinosaalis.

ESMASPÄEV, 29. JAANUAR

18.00 „Õpetaja Milleri lemmik“ (*Viimast korda!*) Kärdla kinosaalis.
20.00 „Vara küps“ Kärdla kinosaalis.

KOLMAPÄEV, 31. JAANUAR

17.30 „Vara küps“ (*Viimast korda!*) Kärdla kinosaalis.
19.30 „Ferrari“ (*Viimast korda!*) Kärdla kinosaalis.

SPORDIKESKUSED

- **HIIUMAA SPORDIKESKUS** avatud E–R kl 9–22, L–P kl 10–20, saunad E–R kl 18–20. Tel 5744 6644.
- **KÄINA SPORDIKESKUS** avatud E–R kl 15–21, saunad avatud kl 16–20.30, L–P kl 12–21, saunad avatud kl 13–20.30.
- **ELAMUSKESKUS TUULETORN** avatud T–R kl 15–21, L–P kl 12–21 ja ronimissein avatud T–R kl 17–21, L–P kl 12–18. Info +372 5350 5028, tuuletorn@hiiumaa.ee
- **BOWLING** avatud T–N kl 16–21, R kl 16–23, L kl 12–23 ja P kl 12–21. Broneeri aeg endale mugavalt Tuuletorni kodulehel või helista +372 5350 5028 või kirjuta tuuletorn@hiiumaa.ee

HELLAMAA PEREKESKUS

Kolmapäeviti kl 12 saavad kokku erinevateks tegevusteks Pühalepa Lustilised.
Neljapäeviti videotreening: Suveks saledaks. Info tel 5694 1961

Jaanuari lõpuni saab vaadata näitust: **Pühalepa Vanamehed 10 aastat!** Valik fotosid reisidest ja muudest ettevõtmistest läbi kümne aasta.

MUUSEUMID

- **HIIUMAA MUUSEUMI PIKAS MAJAS** muusikateemaline näitus **„Muusikast hiidlaste elus“** avatud veebruari lõpuni. Uued näitused **„Mehed kolmest kümnendist – Miikmaa, Reeveer, Kirme“**. Kodulehel hiiumaamuuseum.ee veebinäitused **„Vaimne pärand Hiiumaa toodetes“** ja **„Nähtamatu juubilar – Kärdla kalevivabrik 190“**. Avatud muuseumi meenepood ja laste mängutuba. Pikk Maja avatud E–R kl 10–17, L kl 10–15. Tel 463 2091, info@hiiumaamuuseum.ee
- **RUDOLF TOBIASE MAJAMUUSEUM** avatud ettetellimisel! Suurde maailma jõudnud helilooja sünnikodu. Tel 463 2091, info@hiiumaamuuseum.ee
- **MIHKLI TALUMUUSEUM** avatud ettetellimisel! 19. sajandi taluelu, hooned ja lood. Tel 463 2091, info@hiiumaamuuseum.ee
- **KASSARI MUUSEUMIMAJAS** püsiekspositsioon suletud. Avatud taas 2. maist 2024, info@hiiumaamuuseum.ee
- **SÕRU MUUSEUMIS** püsinäitus **„Taasleitud asjad“** Sõru kandi rannaelust ja merekultuurist, **mootorpurjeka „Alari“ lugu,** fotokollaaži näitus. Info tel 5884 0790.
- **SOERA TALUMUUSEUM ja HIIUMAA KIVIMITE ÕPPEHOONE** tel 5342 2087, paladelhk@gmail.com, www.lhk.palade.edu.ee/blog

NÄITUSED

- **KÄRDLA KULTUURIKESKUSE NÄITUSERUUMIS** kultuurikeskuse täiskasvanute maaliringi näitus **„Naistepäev detsembris“**. Näitus avatud 31. jaanuarini.
- **NELJA NURGA GALERIIS** avatud ühine Hiiumaa loojate traditsiooniline aastavahetusnäitus ja kultuurikeskuse täiskasvanute maaliringi näitus **„Naistepäev detsembris“**. Näitusel on eksponeeritud ka Hiiumaa aukodaniku Erkki-Sven Tüüri portree, mis kaasnes tiitliga ja mille maalis Valev Sein. Näitus on avatud 27. jaanuarini. Näituse plakati kujundas kooli kogukonnapraktika raames gümnasist Lill Kagadze. Müügiosas on Hiiumaa loojate looming. Avatud R–L kl 11–15. Muudel aegadel kokkuleppel: Kaja Hiis-Rinne 510 9255, Helle-Mare Kõmmus 529 9429, Kalli Sein 503 2246, www.facebook.com/neljanurga
- **ORJAKU LOODUSE ÕPPERAJA VAATEPLATVORMIDEL** fotode väljapanek. Avatud 24/7.
- **KÄINAS TUULETORNI GALERIIS** Renee Maajärve fotonäitus: „Mere embuses. Sosinad ja möirged“. Näitusele sissepääs tasuta.

KÄRDLA PÄEVAKESKUS

Esmaspäeviti kl 15 bridžiklubi.
Teisipäeval, 23. jaanuaril kl 11 tervisering. Kosmeetik Edith Pruul tutvustab loodustooteid ja räägib naha probleemidest.

Neljapäeval, 25. jaanuaril kl 11 infotund. Abivallavanem Liisi Mäeumbaed.
Teisipäeval, 30. jaanuaril kl 11 infotund. Osavallavanem Aivar Viidik.

VANAMETALLI KOKKUOST

Vaata hinda ja küsi lisa www.taeblaauto.ee
tel 5699 7660
Hiiumaa jäätmejaamas Käina osavallas

Transpordivõimalus rauaveoks.
Akude ja autoromude ost ning arvelt kustutamine.

E-R 9-16;
L, P suletud

HIIU PUU

Metsamaa ost
kasvava metsa ost
metsaraie teenus
ekskavaatori teenus
saematerjali müük

hiiupuu@gmail.com
Tel 507 3895

HIIUMAA KINNISVARA

Hiiumaa sõpradele!

Kaie Nappir 5664 4842,
kaie@hiiumaakinnisvara.ee
www.hiiumaakinnisvara.ee